INSTITUTE OF CATALYSIS
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
1113 Sofia, Bulgaria
Tel/fax: (+359 2) 9712967
E-mail: icatalys@ic.bas.bg

ИНСТИТУТ ПО КАТАЛИЗ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
1113 София
Тел/факс: (02) 9712967
Ел. поща: icatalys@ic.bas.bg

УТВЪРДИЛ;
ДИРЕКТОР:
/проф. д-р Силвия Тодорова/

СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА

НА ИНСТИТУТ ПО КАТАЛИЗ – БАН

2022 година

ИК е Институт към Българска Академия на науките, регистриран по силата на Закона за БАН. Институт по катализ е юридическо лице на бюджетна издръжка. ИК осъществява дейността си въз основа на Закона и Устава на БАН.

Счетоводната политика на ИК е изготвена в съответствие със Закона за счетоводството, Сметкоплана на бюджетното предприятие, Закона за публичните финанси, счетоводни стандарти приложими за бюджетните организации и други нормативни актове, при спазване на вътрешните за БАН нормативни актове. Основната цел на счетоводната политика е да даде сигурност, че информацията, съдържаща се във финансовия отчет на Института е надеждна и безпристрастно отразява сделки и събития.

Счетоводната политика на ИК - БАН подлежи на оповестяване в приложението към годишния финансов отчет, съгласно т.1.4 от Заповед № ЗМФ-1338/22.12.2015 г. на МФ.

ПРИНЦИПИ НА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

Счетоводната политика е разработена при спазване на следните изисквания на чл.26, ал.1 от Закона за счетоводството:

- **Действащо предприятие** – приема се, че предприятието е действащо и ще остане такова в предвидимо бъдеще;
- **Последователност на представянето и сравнителна информация** - представянето и класификацията на статиите във финансовите отчети, счетоводните политики и методите за оценяване се запазват и прилагат последователно и през следващи отчетни периоди с цел постигане на сравнимост на счетоводните данни и показатели на финансовите отчети;
- **Предпазливост** – оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат
- **Начисляване** – предприятието изготвя финансовите си отчети, с изключение на отчетите, свързани с паричните потоци, на базата на принципа на начисляването – ефектите от сделки и други събития се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти, и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;

- **Независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс** – всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период;
- **Същественост** – предприятиетопредставя поотделно всяка съществена група статии с подобен характер;
- **Компенсиран**е – предприятието не извършва прихващания между активи и пасиви или приходи и разходи и отчита поотделно както активи и пасиви, така и приходи и разходи;
- **Предимство на съдържанието пред формата** – сделките и събитията се отразяват счетоводно съобразно тяхното икономическо съдържание, същност и финансова реалност, а не формално според правната им форма;
- **Оценяване на позициите**, които са признати във финансовите отчети, се извършва по цена на придобиване, която може да е покупна цена или себестойност или по друг метод, когато това се изисква в приложимите счетоводни стандарти.

СЧЕТОВОДНА СИСТЕМА

Прилаганата форма на счетоводство осигурява обективност, точност, пълнота, достоверност, достъпност, навременност и отвореност на счетоводната информация с оглед мотивиране на управленските решения.

Изграждането и поддържането на счетоводната система осигурява:

- Всеобхватно хронологично регистриране на счетоводните операции въз основа на първични счетоводни документи. Счетоводството се осъществява на основата на документалната обоснованост на стопанските операции и спазвани изискванията за съставянето на документите съгласно действащото законодателство.
- Получаване на аналитична и обобщена информация по счетоводен път, представяща най-точно и по най-подходящ начин годишните финансови отчети.
- Систематични счетоводни регистри за обобщаване на счетоводната информация, които се откриват в началото на отчетния период и приключват в неговия край.
- Синтетични и аналитични счетоводни регистри, както и равенство и връзка между тях.
- Междинно и годишно приключване на счетоводните регистри и съставяне на оборотни ведомости.
- Изменение в извършените счетоводни записвания чрез съставяне на коригиращи счетоводни статии.
- Счетоводни записвания само в рамките на съответната отчетна група („Бюджет”, „СЕС” и „Други сметки и дейности”), за които се изготвя отделен отчет.
- Отчитане на възстановените приходи и разходи в намаление на прихода (по дебита на съответната приходна сметка), респективно на разхода (по кредита на съответната разходна сметка).
- Отчитане на плащанията, инициирани с бюджетно платежно нареждане срещу сметката на БАН чрез системата СЕБРА.
- Прилагане на *Индивидуален сметкоплан*, разработен въз основа на Сметкоплана на бюджетните организации и съобразен със спецификата на приходите и разходите на Института.
- Прилагане на утвърдена от Директора на ИК счетоводна политика.
- Счетоводната информация се съхранява съгласно изискванията на глава шеста от Закона за счетоводството, както и в съответствие с Вътрешните правила за документооборот в ИК.

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Институт по катализ съставя и представя на БАН – Администрация за обобщаване следните отчети:

- Ежемесечни, тримесечни и годишни отчети за касовото изпълнение на бюджетите, на сметките за средства от Европейския съюз и на сметките за чужди средства, придружени със справки и отчетна информация, изисквана от Министерство на финансите, от ръководството на БАН и др.;
- Оборотна ведомост в определени за целта срокове, с писмен анализ на разлики между начислена и касова основа;
- Счетоводен баланс, Отчет за приходи и разходи съставени по форма, определена със заповед на министъра на финансите;
- Приложение, съдържащо пояснения за прилаганата счетоводна политика, подлежаща на оповестяване допълнителна информация за състоянието и изменението на активи, пасиви, приходи и разходи и задбалансови позиции съгласно съответните указания и стандарти, издавани по реда на чл. 164, ал.1 и 3 и чл. 170 от ЗПФ, информация за изпълнението на показателите по бюджета и сметките за средствата от Европейския съюз, включително и предоставяне на агрегирана информация за касовите разходи по функции и групи съгласно Единната бюджетна класификация.

Отчетите трябва да дават вярна и честна представа за финансовото състояние и резултатите от дейността Института. Директорът и Главният счетоводител са отговорни за достоверността на информацията в отчетите и техническите носители към тях. Съставител на годишния финансов отчет и на междинните финансови отчети е главния счетоводител или друго лице, отговарящо на изискванията на Закона за счетоводството, което е в трудово правоотношение с Института.

ПРИНЦИПИ, ПОДХОДИ, ПРАВИЛА, БАЗИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОТЧИТАНЕ НА АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ, ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ВЪВ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

1. ОТЧИТАНЕ НА КАПИТАЛА

За счетоводно отчитане на капитала в ИК се използват сметките от *групи 10 „Разполагаем капитал”, 11 „Акумулирано изменение на нетните активи”* и *12 „Изменение на нетните активи за периода”*. Сметките от група 12 „Изменение на нетните активи за периода” се използват при годишното приключване на сметките за приходи и разходи. Сметките от група 11 „Акумулирано изменение на нетните активи” се използват за приключване на сметките от група 12 „Изменение на нетните активи за периода”.

2. ДЪЛГАТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ И НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Дълготрайните активи в ИК - БАН се отчитат съгласно Класификация на разходите за придобиване на дълготрайни активи в системата на БАН – Приложение 1.

2.1. **Дълготрайни материални активи** са всички ресурси (средствата и обектите), в които е направена дългосрочна инвестиция, очаква се да бъдат използвани в дейността на звеното през повече от един отчетен период и са със стойност над определения (възприетия) за системата на БАН стойностен праг на същественост.

Дълготрайни материални активи са установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от ИК - БАН, които имат натурално - веществена форма; използват се за производството и/ или доставката/ продажбата на активи и услуги, за отдаване под

наем, за административни и други цели; очаква се да бъдат използвани през повече от един отчетен период; са със стойност на придобиване по-голяма или равна на 1000 лева (без ДДС).

Признаване на ДМА - един актив се признава и се отчита като ДМА, когато са изпълнени следните условия: **първо** - отговаря на определението за ДМА, **второ** - стойността на актива може надлеждно да се изчисли, **трето** - Института очаква да получи икономически изгоди, свързани с актива. Това е възможно и в случаите, когато един ДМА се състои от разграничими съставни части, които отговарят поотделно на критериите за признаване на ДМА.

Балансово признатите дълготрайните материални активи (административни и други сгради, машини, съоръжения и оборудване, и стопански инвентар се отчитат по сметките от подгрупите на *група 20 Дълготрайни материални активи* от Сметкоплана на бюджетните организации. Отчитането на определени групи активи от един вид се организира чрез подсметки към основните синтетични сметки за дълготрайни материални активи.

Сградите, в които се помещава Института се отчитат по *сметка 2031 „Административни сгради”* и *сметка 2039 „Други сгради”*.

2.2. **Нематериалните дълготрайни активи** (НМДА) са установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от ИК - БАН, които: нямат физическа субстанция, въпреки че могат да се съдържат във физическа субстанция, или носителят им може да има физическа субстанция; са със съществено значение при употребата им; от използването им се очаква икономическа изгода; са със стойност на придобиване по-голяма или равна на 1000 лева (без ДДС).

Нематериалните дълготрайни активи са продукти от научна дейност, патенти, лицензи, фирмени марки, програмни продукти. Програмните продукти се признават балансово като НМДА независимо от стойността на придобиването им (т. 38.2.1. от ДДС № 20/2004 г.). Патенти, лицензионни права за излъчване и други подобни НМДА след изтичането на съответния срок, се изписват на разход, освен ако срокът не е подновен (т. 38.2.2. от ДДС № 20/2004 г.).

Балансово признатите нематериалните дълготрайни активи се отчитат по сметките от *група 21 Нематериални дълготрайни активи* от Сметкоплана на бюджетните организации**.**

Нематериални активи, които попадат под стойностния праг на същественост, се изписват на разход към момента на тяхното придобиване. (т. 38.2.4. от ДДС № 20/2004 г.).

Компютърният софтуер за компютърно контролирана машина, която не може да работи без този специален софтуер, е неразделна част от хардуера и се третира като ДМА. Същото се отнася и по отношение на оперативната система за компютър. Когато софтуерът не е неразделна част от свързания хардуер, компютърният софтуер се третира като нематериален актив.

2.3. **Стойностният праг на същественост** за признаване на дълготрайни материални и нематериални активи при тяхното придобиване в ИК е приетият в системата на БАН стойностен праг от **1000** лева, с изключение на компютрите и компютърните конфигурации, чийто стойностен праг е **500 лева.**

По отношение на компютърните конфигурации и други подобни взаимосвързани активи, когато стойността на цялата конфигурация надвишава минималния праг на същественост от 500 лв., съществените елементи (компютър и монитор) се завеждат като ДМА по сметка 2041 „Компютри и хардуерно оборудване”, независимо, че тяхната индивидуална стойност може да е под минималния праг. С разходите за последваща подмяна на несъществените елементи (клавиатура и мишка) не се променя

стойността на вече признатия актив (т.е отчитат се като текущи разходи). Ако общата стойност на отделните компоненти е под 500 лв. без ДДС, но общата като компютърна конфигурация надвишава 500 лева без ДДС – актива се признава балансово по сметка 2041. Ако е под минималния праг на същественост от 500 лв. без ДДС, актива се изписва на разход и се завежда задбалансово по сметка 9909 „Активи в употреба, изписани като разход".

При прилагането на праговете за същественост не следва да се взема предвид ефектът върху отчетната стойност на актива от признаването или непризнаването на данъчен кредит по ДДС и други данъци, т.е за целите на праговете на същественост в стойността на актива не се включват ДДС и другите данъци.

Активите, които са със стойност по-ниска от 1000 лв., *задължително* се третират и *отчитат като краткотрайни активи* (материални запаси).

Считано от 01.01.2017 г. попадналите под прага на същественост активи, при въвеждането им в употреба, се отчитат като текущ разход и се водят задбалансово по *сметка 9909 "Други активи в употреба, изписани като разход",* когато стойността им е над 100 лв. без ДДС и ще се използват за повече от един отчетен период.

2.4. **Придобиването на дълготрайни (материални и нематериални) активи** се извършва чрез:

- Покупка – с покупната стойност се дебитира съответната счетоводна сметка за активи, срещу кредитиране на сметки от *група 40 Доставчици***.**
- По стопански начин – разходите, формиращи себестойността на активите, които се придобиват или ремонтират по този начин, след текущото им начисляване/отчитане по сметките от *група 60 Разходи по икономически елементи*, в края на всяко тримесечие се отнасят по сметките от *група 65 Разходи за придобиване на активи, текущ и основен ремонт по стопански начин*. При наличието на незавършено производство, строителство или основен ремонт на дълготрайни материални, нематериални активи или материални запаси в края на тримесечието, се дебитират *сметки 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт"* или *3010 „Незавършено производство"*. Конкретните счетоводни операции при придобиването на различните видове ДМА, НМДА и МЗ следва да са в съответствие с изискванията, определени в документите на Министерство на финансите, отнасящи се до счетоводната отчетност в бюджетните организации.
- Възлагане на външни изпълнители – натрупването на разходите, формиращи стойността на актива, се извършва по *сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт"*. Готовият дълготраен актив се заприходява по цена на придобиването по съответната сметка за дълготрайни активи.
- Безвъзмездно:

- От организации – структурни звена от системата на БАН – чрез сметки от подгр.760 *Организацията, която предоставя актива, дебитира сметките от подгр. 760 срещу кредитиране на съответната сметка от група 20 , 21 или 30 , а организацията, която получава актива дебитира съответната сметка от група 20, 21 или 30 срещу кредитиране на сметките от подгрупа 760*. Изисква се потвърдително писмо от съответно звено – получател на актива и копие от мемориалния ордер, с който получения актив е заприходен.

- От държавни или общински бюджетни организации извън системата на БАН – чрез *сметки от подгрупа 761 „Прехвърлени активи и пасиви от/към бюджетни организации от подсектор „Централно управление" и подгрупа 764 „Прехвърлени активи и пасиви от/към общини"*.

- От организации от реалния сектор, фондации, частни лица – чрез сметките от *група 74 Помощи и дарения от страната и чужбина*.

Прехвърлителят подава информация на получателя кои активи са заведени в група 20 „Дълготрайни материални активи" и кои по задбалансови сметки. Заведените

по задбалансови сметки при прехвърлителя и при получателя се отнасят директно по задбалансови сметки. Заведените по балансови сметки при прехвърлителя, но с по-ниска стойност от прага на същественост при получателя, задължително се завеждат в *група 20 „Дълготрайни материални активи”* и съответните сметки от *група 76 „Прехвърлени обособени активи и пасиви между държавата, общините и други сектори на икономиката”*, след което се изписват чрез сметки от *подгрупа 699 „Намаление на нетните активи от други събития”* и завеждат задбалансово по *сметка 9909 „Активи в употреба, изписани на разход”*. В случаите, когато обект на прехвърлянето са балансово признати активи, които вече са изписани на разход от прехвърлителя, за които получателят е възприел счетоводна политика на балансово признаване, тези активи се завеждат балансово от него по справедлива стойност, а при практическа невъзможност тя да се определи – по отчетна стойност. (т. 20.6.3, т. 20.6.4 и т. 20.6.5 от ДДС 20/2004 г.)

Когато ДМА са предоставени на ИК - БАН от други бюджетни организации за безвъзмездно ползване се спазват указанията на т. 16.4 от ДДС 20/2004 г.

При безвъзмездно получаване на ДМА от международни организации, небюджетни предприятия и физически лица от страната:

- когато очакваният остатъчен икономически живот на актива е над 75 % се приема, че на Института са прехвърлени в съществен размер основните рискове и изгоди, свързани с притежаване на актива. В този случай активът се признава балансово към момента на получаването му за ползване по справедлива стойност и се завежда по съответната сметка от *група 20 „Дълготрайни материални активи”*.

- когато очакваният остатъчен икономически живот на актива е под 25 % получените ДМА се отчитат по справедлива стойност като чужди ДМА по задбалансова *сметка 9110 „Чужди дълготрайни активи”*.

Когато полученият актив е с неустановена стойност, той се завежда по сметки от *подгрупа 74 „Помощи и дарения от страната и чужбина”* по справедлива стойност /пазарна/.

2.5. **Първоначална оценка на дълготрайните активи**

Дълготрайните материални и нематериални активи първоначално се заприходяват по:

- **цена на придобиване,** която включва покупната цена /фактурната стойност, включително невъзстановимите данъци и мита/ и всички преки разходи, свързани с придобиването. Преки разходи, свързани с придобиването на актива и привеждането му в работно състояние, са разходи за подготовка на обекта /на терена, където ще се използва активът/; разходи за първоначална доставка и обработка; разходи за монтаж; разходи за привеждане в работно състояние на придобития дълготраен актив; разходи за хонорари на архитекти, инженери, икономисти и др., свързани с проекта, икономическата обосновка, поръчката и/или изграждането, доставката, въвеждането в употреба и др.
- **себестойност**, когато са създадени в ИК;
- **справедлива стойност**, когато са получени в резултат на безвъзмездна сделка или дарение на база на Протокол за приемане на дълготрайни активи.

След заприходяването на актива, с последващите разходи, свързани с него се коригира балансовата му стойност, когато е вероятно Института да има икономическа изгода над тази от първоначално определената.

Стойността на актива не се променя при текуща подмяна на негови компоненти, които не са отчетени като разграничим актив. Стойността на актива се променя, когато подмяната на компонентите неразграничими активи, е част от съществена реконструкция, модернизация или основен ремонт на този актив (т. 16.15.2 от ДДС 20/2004 г.).

При прилагането на т. 16.15.3 от ДДС 20/2004 г. отчетната стойност на подменена разграничима част се изписва на разход по сметки от *подгрупа 699 „Намаление на нетните активи от други събития”*, когато се бракува или се отнася по *сметка 3020 „Материали”*, ако се предвижда тя да се използва като материален запас, а направеният разход за подмяната или подновяването на частта се отчита като придобиване на отделен актив. В случай, че подмяната се извършва чрез налични резервни части, отчитани като материални запаси, те се прекласифицират като ДМА с отчетната си стойност.

Основен ремонт е частично възстановяване и/или частичната замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации с които първоначално вложените, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови работи, с които се възстановява експлотационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация.

Текущ ремонт е придобиването и поддържането в изправност на сградите, постройките, съоръженията и инсталациите, както и вътрешните преустройства, при които не се засяга конструкцията на сградата, не се извършват дейности като премахване, преместване на съществуващите зидове и направа на отвори в тях, когато засягат конструкцията на сградата, не се променя предназначението на помещението и натоварванията в тях.

Всеки дълготраен актив се завежда в съответната счетоводна сметка под отделен инвентарен номер и цена на придобиване. В цената на придобиване се включват и всички допълнителни разходи по доставката и монтаж на актива, ако има такива.

2.6. **Оценка след първоначално признаване на ДМА и НМДА**

За последващата оценка на дълготрайните активи се приема прилагането на препоръчителния подход в съответствие с т. 7.1 на НСС 16 Дълготрайни материални активи и т. 7.1. на НСС 38 Нематериални активи. В съответствие с препоръчителния подход след първоначалното признаване като актив всеки отделен дълготраен актив следва да се отчита по неговата цена на придобиване, намалена със загубата от обезценка**.**

В ИК се приема за всички класове балансово признати дълготрайни материални активи, с изключение на сграден фонд и земи, както и балансово признатите нематериални активи, след първоначалното им признаване като активи, да се **отчитат по тяхната цена на придобиване**, намалена с обезценката им, извършвана веднъж на две години. Така на практика дълготрайните активи ще се представят в края на годината в годишния финансов отчет по отчетна стойност, която представлява цената на придобиването им, намалена с обезценката им, когато е налице траен спад в стойността им.

Допустимия алтернативен подход на т.7.2 от НСС16 се прилага за сграден фонд и земи, в случай че отчетните стойности на тези ДМА (напр. някои недвижимости – сграден фонд от административни, жилищни и други сгради) останат във времето нереално занижени, спрямо съществуващите стойности на счетоводните оценки, по които същите се могат да се реализират в даден момент, за такива активи може да се извърши преглед на съществуващите им счетоводни оценки и да се коригира (в посока на увеличение) стойността им до тяхната пазарна стойност.

Преоценките на дълготрайните активи се извършват и документират в съответствие с разпоредбите на настоящата счетоводна политика. При положителна преоценка, увеличението на стойността на активите се отнася по кредита на сметки от *група 78 „Увеличение/намаление на нетните активи от преоценка”*. При отрицателна

преоценка (при обезценка), намалението на стойността на активите се отнася по дебита на сметки от *група 78 „Увеличение/намаление на нетните активи от преоценка”*.

2.7. **Обезценка на активите**

В ИК - БАН в съответствие с т. 16.24. и т. 36.1. от ДДС № 20/2004 г. се възприема за нефинансовите активи /дълготрайни материални и нематериални активи, без стоково-материалните запаси/ да се извършва преглед за обезценка **веднъж на две години**. Прегледът за обезценка се извършва въз основа на заповед, в която се определя класа /видовете активи, подлежащи на преглед за обезценка/, както и се назначава комисия за осъществяването й.

Прегледът за обезценка на всеки клас активи се извършва от назначената със заповед комисия, в която се включва и лице със съответните професионални познания по отношение конкретния клас активи. При прегледа за обезценка комисията съпоставя отчетната стойност на всеки отделен актив с неговата текуща възстановима стойност към периода на обезценка. За текуща възстановима стойност на отделния актив комисията приема справедливата му стойност, като за нейна индикация може да се ползва и текущата покупна цена на сходен актив със същия потенциал от икономическа изгода, когато за този актив е налице активен пазар. Съставя се протокол за преоценка.

С писмо изх. № 04-06-260 от 18.08.2005 г. на Министерството на финансите е указано, че за бюджетните предприятия не е налице нормативно изискване оценката на краткотрайните и дълготрайните материални активи да се извършва задължително от лицензиран оценител. Това становище е подкрепено с изискванията на т. 16.2 от указанията на МФ – ДДС № 20/2004 г., регламентиращи прилагането на НСС от бюджетните предприятия и е продиктувано преди всичко от необосновано големите разходи, които биха извършили бюджетните предприятия за установяване по този начин на справедливите (пазарни) стойности на дълготрайните материални активи, така и от липсата на необходимия за това финансов ресурс, който би следвало предварително да се планира. В тази връзка в последния абзац на т. 16.2 е определено, че разпоредбите на т. 7.3 от НСС 16, в които се изисква земите, сградите и терените да се оценяват по справедливата (пазарната) им стойност чрез оценка, извършвана от лицензирани оценители, не се прилагат.

За уникални активи, които нямат пазарен аналог, може да се извърши експертна оценка от външен оценител на очаквания размер на разходите по придобиване, ако такъв актив би бил придобит към датата на прегледа за обезценка.

Прегледът за обезценка на нефинансовите активи задължително се извършва веднъж на две години, който се документира с горепосочения Протокол, като обезценка се отчита само, когато е налице траен спад в цените на съответните активи.

В случаите на обезценка на базата на Протокол за преоценка се изготвя счетоводна справка, въз основа на която се съставят счетоводни операции за намаляване /коригиране/ на стойността на активите до размера на текущата им възстановима стойност, като разликата се отнася по дебита на сметки от *група 78 „Увеличение/намаление на нетните активи от преоценка”*. Не се извършва преглед за обезценка и обезценка на активите, отчитани по сметките от подгрупа 990.

На стоково-материалните запаси, които са краткосрочни и бързоликвидни активи се извършва преглед за преоценка в края на годината на основание т.2.3 от ДДС 20/2014 г., ако отчетната им стойност е по-ниска от тяхната справедлива цена към датата на счетоводния баланс.

2.8. **Продажба на годни, но ненужни дълготрайни активи** се извършва по реда на *Наредба № 7 на Министерството на финансите от 14.11.1997 г.*

2.9. **Отписването на дълготрайни материални и нематериални активи** се извършва в съответствие с изискванията на НСС 16 – Дълготрайни материални активи и НСС 38 – Нематериални активи, като:

- извършването на разходите и формирането на приходите от ликвидация на дълготрайни активи се подчинява на общите правила за отчитане и приключване на сметките за приходи и разходи;
- при замяна с други активи;
- когато активът е напълно негоден за употреба и от него не се очакват никакви икономически изгоди, той може да се бракува, като отчетната му стойност се отразява направо като разход. Бракуване на материални активи се допуска само при наличие на причини и доказателства за тяхната негодност, оформени в акт за брак от компетентна комисия, назначена от Ръководителя на звеното. В комисията задължително се включва експерт по съответния вид активи. Чрез акта за брак следва по неоспорим начин да се докаже невъзможност за реализацията на активите при сделка за продажба и каквато и да е икономическа изгода от тях. Актът за брак се утвърждава от Ръководителя на звеното. При бракуване чрез ликвидация, намалението на отчетната стойност на материалния актив се отразява чрез сметки от *подгрупа 699 „Намаление на нетните активи от други събития”*.
- при установяване на липса на активи, за която няма установен извършител /при кражба, пожар/, цялата отчетна стойност на актива се отнася по сметките от сметки от *подгрупа 699 „Намаление на нетните активи от други събития”*, а евентуалното вземане се отразява задбалансово по *сметка 9289 „Други дебитори по условни вземания”*. След издаване на протокол от съответния орган на МВР, при невъзможност за откриване на материалния актив, следва да се заличи условното вземане. При възникване на обстоятелства, даващи достатъчно надеждни основания, че конкретен размер на вземането може да се реализира /установен извършител, наличие на реална възможност за плащане или прихващане с насрещно задължение на организацията и др./ съответната част се отписва от задбалансовата сметка и се завежда балансово.

При установени липси и доказана вина на материално-отговорно лице, възниква вземане на звеното от това лице по справедлива /пазарна/ или по отчетна цена – по по-високата от двете, като сумите се събират чрез удръжки или доброволни вноски.

3. КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ

Краткотрайните активи включват :

- **Парични средства** - притежаваните от Института авоари, като касови или банкови наличности по сметки в български лева и чуждестранна валута, открити при спазване на изискванията на съответните нормативни документи. При счетоводното отчитане на паричните средства се изпълняват и разпорежданията на Министерство на финансите и Българската народна банка. Паричните средства в чуждестранна валута се отчитат по курс на придобиване. Разликите от промяна на валутните курсове при операциите с валута, се отчитат като положителни или отрицателни курсови разлики по сметка *7391 „Реализирани курсови разлики от операции с валутни активи“*.. Валутните парични наличности се преоценяват в края на всеки месец. Увеличението на курса на валутата спрямо лева се отчита чрез *сметка 7804 „Преоценки на финансови активи (финансиращи позиции)”*.
- **Краткосрочни вземания** - класифицират се вземанията в срок до 12 месеца от тяхното възникване. Те могат да бъдат вземания от клиенти, доставчици, подотчетни лица, съдебни, присъдени и други краткосрочни вземания
- **Материални запаси** - класифицирането и отчитането на стоково-материалните запаси се извършва съобразно изискванията на НСС - 2 и заложената в СБО класификация на материалните запаси. *Сметка 3020 „Материали”* се използва за

отчитането на всички видове материали които са предназначени за влагане в производствен процес с цел създаване на нова потребителна стойност. Благородните метали, които се използват от ИК за извършване на експерименти, синтези и др. дейности, свързани с научните изследвания, се отчитат също по сметка 3020. Всяко едно намаление на материалите, свързано с бюджетната дейност се третира като разход. При отписване на стоково-материалните запаси при тяхното потребление се използва препоръчителния подход**,** регламентиран с НСС – 2 Стоково-материални запаси. Закупени материали, които не се предават за складово съхранение а се употребяват непосредствено, могат да се отчитат като текущи разходи. На гърба на първичния документ /фактура/ се извършва заверка за направлението на разхода с подписи на потребителя. В този случаи сметка 3020 „Материали" може да не се използва.

4. ОТЧИТАНЕ НА РАЗЧЕТИ

4.1. **Разчетните взаимоотношения с доставчици** се отразяват чрез сметките от *група 40 Доставчици*. Тяхното отчитане се организира чрез създаване на аналитични подсметки. Размерът на неизплатените задължения към доставчиците се отчита в кредитното салдо на сметките от тази група.. Задълженията към външни доставчици за стоки и услуги, се начисляват текущо през годината по кредита на *сметки 4010 „Задължения към доставчици от страната"* и *4030 „Задължения към доставчици от чужбина"*. При получаване на фактура от доставчик тя задължително се осчетоводява (с оглед спазване на принципа на такущото начисляване), независимо от момента на последващото й разплащане.

Разходите, платени през текущия отчетен период и отнасящи се за следващия отчетен период /напр. застраховка на сграден фонд, абонамент за списания и др.под./ се осчетоводяват по дебита на с/ка 4020 „Доставчици по аванси" и по съответния разходен § в текущата година, а в следващата година – по дебита на съотв. сметки от гр. 60 срещу кредитиране на сметка 4020.

4.2. **Взаимоотношенията с клиентите** се отразяват чрез сметките от *група 41 Клиенти*. Тяхното отчитане се организира чрез създаване на аналитични подсметки. При издаване на фактура на клиент тя задължително се осчетоводява (с оглед спазване на принципа на такущото начисляване), независимо от момента на последващото постъпване на сумите.

В края на годината последователното прилагане на принципа на текущото начисляване изисква да бъдат начислени краткосрочните вземания и задължения и съответно приходите и разходите, натрупани и отнасящи се за съответния период, независимо че конкретният първичен счетоводен документ /фактура и др. / може да е издаден/получен в следващия отчетен период. В този случай чрез използване на съответните сметки от подгрупа 496 Корективи за взамания и прилагат изискванията на т. 48. и 49. от ДДС № 20/2004 г.

4.3. **Взаимоотношенията с персонала** се отразяват по сметките от *група 42 Разчети с персонала*.

За счетоводното отчитане на предоставените суми за служебни аванси, които по същество са вземане на организациите, се използват *сметките от подгрупа 426 „Подотчетни лица"*. Служебен аванс се разрешава на основание заповед за командировка, на материално-отговорни лица за разплащания при закупуване на материали и др. При отпускането на служебни аванси, сумата се отнася по параграф от ЕБК, който се определя в зависимост от естеството на разхода, за който се отпуска служебния аванс. След представяне на авансовия отчет, изразходваната сума се прецизира и разпределя по коректните параграфи. В края на годината неотчетени суми

по предоставени аванси се допуска само при наличие на обективна причина и със съгласието на директора на Института.

4.4. **Вътрешни разчети** - В ИК на основание т. 37 от ДДС 03/31.03.2016 г. се възприема подходът сметка *4500 „Вътрешни разчети"* да се приключва еднократно в края на отчетната година. При този подход, в края на всеки отчетен период сметка 4500 следва да е винаги без салдо. Към 31.12 сметка 4500 се приключва със *сметка 1001 „Разполагаем капитал по бюджети и бюджетни сметки"* за съответните отчетни групи "Бюджет", „СЕС" и „Други сметки и дейности".

На основание т. 36 от ДДС 03/31.03.2016 г. в ИК се възприема подхода придобитите в отчетна група (стопанска област) СЕС нефинансови активи, които остават за ползване в отчетността на звената, придобили тези активи, да се прехвърлят в отчетна група (стопанска област) Бюджет или ДСД (в зависимост от естеството на придобития актив) веднага след приключване на процеса на тяхното придобиване. Прехвърлянето се извършва чрез сметки 7601 и 7603 при придобиване на всеки отделен актив.

4.5. **Вземанията и задълженията в ИК се класифицират като краткосрочни и дългосрочни**

- Краткосрочни са вземанията и задълженията, чийто срок на уреждане е по-кратък от 12 месеца – вземания и задължения от и към доставчици и клиенти, персонал, данъчни задължения. Стойността на задълженията за неизползваните към края на отчетния период платени годишни отпуски на персонала се признават като текущи разходи за отчетния период в съответствие с НСС-19, т.3.3.
- Дългосрочни са задълженията за разсрочено плащане със срок на уреждане по-дълъг от 12 месеца.

5. ПРИХОДИ

Освен приходи от бюджета, изразяващи се в трансфер-субсидия от МОН и целеви трансфери от други министерства, ИК може да получава и постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция, такси, наеми, продажба на активи, застрахователни обезщетения, лихви и други финансови приходи, както и постъпления от общинските бюджети, дарения, помощи, участия в национални и международни конкурси, програми и проекти и други.

Критерии за признаване на приходите е в момента на тяхното възникване, независимо от получаването на паричните средства. Признаването на приходите се извършва съгласно изискванията на *т.18* от *ДДС № 20/14.12.2004 г. и съобразно изискванията на раздел V от ДДС 14/2013г. и раздел III от ДДС 8/2014 г.*

Приходите по наемни договори се признават съобразно клаузите на договорите.

За счетоводното отразяване на приходите се използват сметките за приходи от *раздел 7 Сметки за приходи* от СБО.

Получените средства от продажба на бракувани активи се отчитат по приходен *подпараграф 36-19 "Други неданъчни приходи"* и по счетоводна *сметка 7199 „Други приходи"*.

Приходите от застраховки се отчитат на брутна основа и не се компенсират със стойността на застрахованите активи или извършените разходи. Получените застрахователни обезщетения не представляват възстановяване на разход, а се отчитат като приход, съответно на касова основа - по приходни §§ 36-11 Получени застрахователни обезщетения за ДМА и §§ 36-12 Получени други застрахователни обезщетения, а на начислена основа – по *сметки 7191 „Приходи от застрахователни обезщетения за ДМА"* и *7192 „Други приходи от застрахователни обезщетения"*.

Приходите, осчетоводени по съответните счетоводни сметки задължително трябва да бъдат във връзка и в съответствие с приходните параграфи и подпараграфи от Единната бюджетна класификация.

6. РАЗХОДИ

6.1. Средствата по бюджета на ИК се изразходват за: финансиране на научноизследователската дейност; подготовка на кадри за науката; развитие на материалната база; издръжка на общоакадемични дейности; разходи за развитие, изръжка и автоматизация на оперативни дейности; необходимо присъщи разходи, свързани с поети ангажименти към международни организации. Отчитането на разходите се организира по раздели, групи, дейности и параграфи. Фактически извършените разходи на касова основа се систематизират по разходни параграфи, които са определени в Единната бюджетна класификация. На начислена основа разходите се отразяват по сметките за отчитане на разходите по икономически елементи. Разходите се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на заплащането им.

6.2. Всички видове застраховки се отчитат по *подпараграф 10-62 "Разходи за застраховки"* и по счетоводна *сметка 6203 „Разходи за застраховане".*

6.3. По *подпараграф 10-98 "Други разходи, некласифицирани в другите параграфи и подпараграфи"*, се отчитат:

- разходи за чуждестранни участници по проекти;
- разходи за представителни цели, които не са класифицирани по икономическия си характер като разходи за материали, външни услуги и др. Разходите за представителни цели съгласно Постановление за изпълнение на държавния бюджет на РБългария за съответната година, се определят ежегодно от Директора на ИК.

6.4. В ИК може да се извършват разходи в полза на работниците и служителите за пътуване в границите на населеното място, когато това произтича от характера на трудовата им дейност въз основа на трудовите задължения и изискванията за длъжността, определени с длъжностните характеристики (изисква се утвърден от работодателя списък на длъжностите и на лицата, които имат право на транспортни разноски на това основание). Разходите не се считат за социални и се отчитат като разходи за съответната дейност въз основа на документи, удостоверяващи извършването им (фактури, билети, абонаментни карти) и се отчитат като разходи за външни услуги по параграф 10-20 „Разходи за външни услуги" и по сметка 6022 „Транспортни разходи".

6.5. Разходите на персонала за обучение (включително платените курсове на докторантите) се отчитат по *подпараграф 10-20 „Разходи за външни услуги"* и по дебита на *сметка 6025 „Разходи за квалификация и преквалификация на персонала"*, когато обучението е осъществено от външен изпълнител и е налице документална обоснованост (фактура). Разходите за закупените учебни материали и пособия се отчитат по *подпараграф 10-14 „Учебни и научноизследователски разходи и книги за библиотеките"* и по *сметка 6014 „Разходи за учебни материали и помагала"*. В случаите на командировка с цел обучение извън седалището на работното място, разходите (пътни, дневни и квартирни) се отчитат като разходи за командировка, а разходите за наетото помещение (конферентна зала) – като разходи за външни услуги.

6.6. Социални разходи, предоставени в натура са тези по § 1, т. 34 от Допълнителните разпоредби на ЗКПО. Предоставените ваучери за храна и други

подобни бонуси се отчитат на начислена основа като разходи за персонала в натура, сумата на заплатената стойност на ваучери за храна, се отчита на касова основа по разходен *подпараграф 02-05 „Изплатени суми от СБКО, за облекло и други на персонала, с характер на възнаграждение”*. На начислена основа сумата на предоставените на персонала ваучери за храна се отчитат по *сметка 6049 „Разходи за възнаграждения на персонала в натура”*. Възнаграждението на оператора на ваучери за храна, независимо дали договореното да е за сметка на средствата за СБКО или е извън техния обхват, се отчита на касова основа в съответствие с икономическия характер на този разход - като за външни услуги по *подпараграф 10-20 „Разходи за външни услуги”*.

6.7. По *параграф 19-00 „Платени данъци, такси и административни санкции”* от ЕБК се отчитат всички платени такси (държавни, общински, и пр.) в страната и чужбина, определени въз основа на нормативен акт, които постъпват в държавния или общинските бюджети. Възстановяването на данъчен кредит на ДДС се отчита в §19-01 със знак /-/. Подлежащият на връщане данъчен кредит по ДДС се прихваща с дължимо публично държавно вземане в намаление на § 19-01 и в кореспондиращо записване по съответния параграф, по който подлежи на отчитане съответното публично държавно вземане. В случаите, когато се заплаща такса за подлежащи на обнародване обявления, съобщения и др. известия в неофициалния раздел на „Държавен вестник“, регламентирана в чл. 7, ал. 1 от Закона за „Държавен вестник“ (ЗДВ) в размер, определен от председателя на Народното събрание с разпореждане на основание на чл. 9, ал. 2 от ЗДВ, и същите постъпват по бюджета на Народното събрание, разходите за задължителното обнародване на обяви в „Държавен вестник“, заплащани чрез тези такси, по същество представляват държавна такса и се отчитат като държавни такси на касова основа по *подпараграф 19-01 „Платени държавни данъци, такси, наказателни лихви и административни санкции”* от ЕБК, а на начислена основа – по *сметка 6061 „Разходи за държавни такси”* от СБО. В случаите, когато се заплащат такси, които, независимо че са нормативно регламентирани по отделни закони с тарифи, не постъпват и не се отчитат като приходи по консолидираната фискална програма, заплащането на подобни такси се третира като унифицирана цена за предоставяне на съответната услуга (като напр. нотариални такси, таксите за частни съдебни изпълнители и др. подобни) и се отчита като разходи за външни услуги, съответно на касова основа – по *подпараграф 10-20* от ЕБК, а на начислена основа – по сметка *6029 „Други разходи за външни услуги”* от СБО.

6.8. Разходите, осчетоводени по счетоводните сметки от индивидуалния сметкоплан, съобразен със СБО, трябва задължително да бъдат във взаимовръзка и в съответствие с разходните параграфи и подпараграфи по ЕБК за съответната година, като отклоненията и различията следва да се анализират и за тях да е налице обяснение.

7. НАЧИСЛЯВАНЕ НА ПРИХОДИ И РАЗХОДИ В КРАЯ НА ОТЧЕТНАТА ГОДИНА

7.1. Последователното прилагане на принципа на текущо начисляване изисква да бъдат начислени приходите и разходите, натрупани и отнасящи се за съответния период, независимо, че съответният първичен документ за операцията (фактура и др.) може да се издаде/получи в следващ отчетен период.

Така например, за съответната година следва да се начислят разходите за отопление, ел.енергия, вода, телефон, наеми и др., независимо, че фактурите от доставчиците са издадени с дата от следващата отчетна година. Аналогично, следва да се отнесат като приходи, сумите, припадащи се за отчетната година (например приходи

от наеми за м. декември, платими през м. януари). В новата отчетна година начислените разходи се сторнират.

7.2. По отношение на ***признаването на приходите от помощи и дарения*** се въвежда прилагането на отчетна процедура в края на годината за начисляване на вземания и задължения по тези позиции и съответното сторниране на тези суми в началото на следващата година (подобно на процедурите за начисляване и сторниране на провизии за перносал и на корективите за вземания и задължения съгласно т.49 от ДДС №20/2004 г.).

За получените помощи и дарения, отчетени като приход по сметки от група 74 (подгрупи 741, 747, 748 и 749), следва в края на годината да се установи сумата на неусвоените средства и да се вземат счетоводни записвания по създадените за тази цел сметки от *подгрупа 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения”* и *сметка 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения”*

<u>За неусвоените към края на отчетната година получени помощи и дарения (записване за текущата отчетна година):</u>

Дт с/ки от подгрупа 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения”
Кт с/ка 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения”

<u>В началото на следващия отчетен период – червено сторно на коректива за неусвоени помощи и дарения (записване за следващата отчетна година) със стойността на предходното записване:</u>

Дт с/ки от подгрупа 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения” червено сторно
Кт с/ка 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения” червено сторно

Когато към края на отчетната година ИК е извършил за своя сметка (за сметка на бюджета си) разходи и придобиване на активи, подлежащи на финансиране със средства от съответните помощи и дарения (т.е когато към края на отчетната година все още средствата не са получени от съответния донор), се извършва оценка на средствата, които се очаква да бъдат получени. В тази оценка се включват само тези суми на извършените разходи и придобити активи, които реалистично могат да бъдат покрити/възстановени от съответния донор (например не се включват суми, които няма да бъдат признати за допустими от съответния донор). Правят се следните записвания:

<u>Записване за текущата отчетна година:</u>

Дт с/ка 4980 „Коректив за вземания за помощи и дарения
Кт с/ки от подгрупа 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения”

<u>Записване за следващата отчетна година чрез процедурата на „червено сторно” със стойността на предходното записване:</u>

Дт с/ка 4980 „Коректив за вземания за помощи и дарения червено сторно
Кт с/ки от подгрупа 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения” червено сторно

Сметките от подгрупа 498 и 740 се водят задължително с чисти обороти. Те не се прилагат за случаите на начисляване на вземания/задължения за възстановяване на средства от помощи и дарения и свързаните с тях наказателни лихви чрез сметки от подгрупа 438 и 439.

Отчетната процедура не се прилага за:

- Получаваните от ИК средства от помощи и дарения чрез трансфер от други бюджетни организации;
- Получаваните от ИК чрез Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие" средства от директни плащания или суми по пазарни мерки, които се отчитат като приход съгласно т.65 от ДДС №06/2008 г.;
- За помощите и даренията, които са предоставени безусловно (т.е. без наличието на съществени условия и клаузи на договори, чието неизпълнение води до възстановяване на средствата на съответния донор);
- За отчетените суми по сметка 7450 „Получени чрез небюджетни предприятия средства от КФП по международни програми"
- В други определени от МФ случаи;

Процедурата се прилага и по отношение на помощите и даренията в натура.

8. ПРОВИЗИИ

8.1. **Начисляване в края на годината на провизии за задължения.**

В края на годината се извършва преглед на начислените (или неначислени) провизии, като при необходимост тяхната оценка се коригира с разликата, която се отчита като промяна в приблизителната счетоводна оценка.

Провизия се признава когато са изпълнени следните критерии:

- ИК - БАН има правно или конструктивно задължение, като резултат от минали събития към датата на изготвяне на баланса;
- има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим паричен поток от ресурси, включващи икономически изгоди;
- може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението.

При липса на един от критериите провизия не се признава!

Не се начисляват провизии за обжалваните по административен и съдебен ред публични държавни и общински вземания.

В случай, че са налични обстоятелства за начисляване на провизии за задължения, се съставят счетоводни статии, посочени в т. 37 от ДДС № 20/14.12.2004 г.

В обяснителната записка към годишния финансов отчет се оповестява размерът на провизията и кратко описание на нейното естество.

8.2. **Начисляване на провизия за вземания**

Към края на годината се начислява провизия за вземания по предоставени от ИК - БАН аванси, продажби и други разчети.

Не се извършва провизиране на вземанията и обезценка от бюджетни предприятия, БНБ и утвърдени международни организации.

Начисляването на провизията се определя в процент от общата (номинална) стойност на вземането.

Вземанията, които се провизират в ИК - БАН се класифицират в три групи:

- трудно-събираеми вземания – след изтичане на 90 дни от крайния срок за погасяване, вземането се класифицира като трудносъбираемо и се провизира с 20% от номиналната стойност;

- несъбираемо вземане - след изтичане на 180 дни от крайния срок за погасяване, вземането се класифицира като несъбираемо и се провизира с 50% от номиналната стойност;

- безнадеждно вземане – при погиване на длъжника, вземането се класифицира като безнадеждно и се провизира на 100% от стойността.

При наличие на доказателства, че безнадеждното вземане е преминало в никога несъбираемо, то следва да се отпише – след уведомяване на Ръководителя с докладна записка, подкрепена със становище на юрист, негова писмена резолюция и сторниране на начислената провизия.

8.3. **Начисляване на разходи за провизии на персонала**

Към края на бюджетната година в ИК - БАН задължително се извършва анализ на неизползваните отпуски от персонала, включително и на припадащите се осигурителните вноски за сметка на работодателя. При анализа следва да се имат предвид очакван брой дни и брой лица, които ще ги ползват през следващата година, периода на ползване на отпуска, структурата на длъжностите и равнището на очакваното заплащане за следващата година, през която ще се ползват отпуските. В размера и структурата на провизиите се включват и припадащите се върху тях осигурителни вноски за ДОО, здравно осигуряване и ДЗПО за сметка на бюджетната организация.

В началото на следващата година провизираната сума се сторнира изцяло и наведнъж.

9. ЗАДБАЛАНСОВА ОТЧЕТНОСТ

9.1. **Просрочени вземания и задължения**

В съответствие с т. 111 от Ръководство за прилагане на СБП просрочени са тези вземания и задължения, начислени по балансови сметки от раздел 4 от СБО, които не са уредени в договорените (законовите) срокове. За вземанията това могат да бъдат вземания от регулярни клиенти, от наеми, от заеми и др. дебитори, а за задълженията – към доставчици, към персонал, за стипендии, по заеми и др. кредитори. Не се смятат за просрочени начислените и неплатени вземания и задължения, когато срокът за уреждането им не е изтекъл. Когато изрично не е определен такъв срок за уреждане/плащане, за просрочени се смятат тези вземания и задължения, които не са уредени/платени в обичайно приетите срокове по Закона за задълженията и договорите.

За просрочените вземания, освен отчитането им по балансовите сметки, когато е налице просрочие, се съставя и допълнителна счетоводна операция за отразяването им по съответните сметки от сметки от *подгрупа 991 „Статистика на просрочените вземания”*.

За просрочените задължения, освен отчитането им по балансовите сметки, когато е налице просрочие, се съставя и допълнителна счетоводна операция за отразяването им по съответните сметки от сметки от *подгрупа 992 „Статистика на просрочените задължения”*. За целта със сумата на просроченото задължения, (напр. задължение към доставчици) се кредитира съответната сметка (за просрочени задължения към доставчици – с/ка 9923) и се дебитира *сметка 9989 „Кореспондираща сметка за задбалансови пасиви*“.

За просрочените вземания и задължения се представя справка с приложена към нея обяснителна записка за причините за просрочията, както и предприетите действия за събиране/уреждане на просрочията, която се представя в сроковете, определени с указания на МФ.

9.2. **Отчетност на поети ангажименти и нови задължения за разходи**

Поемане на ангажимент е налице, когато в резултат на сключен договор, международно споразумение, нормативен акт, решение на държавен орган или въз основа на друг документ се ангажира (обвързва) бюджет или фонд на разпоредител с бюджет с бъдещо плащане на конкретно определена сума към конкретно определено

лице/контрагент при бъдещо изпълнение или наличие на определени условия и обстоятелства, засягащи съответното лице/контрагент – получател на сумата.

При поемането на ангажименти се съставя операцията:

Дт сметка 9800 „Възникнали ангажименти за разходи”
Кт сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности”

Текущо през годината при фактуриране или плащане по ангажиментите се съставят операциите:

Дт сметки от раздел 2, 3, 6
Кт сметки от раздел 4
Дт сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности”
Кт сметка 9803 „Реализирани ангажименти за разходи чрез плащане/възникване на задължение”

Тъй като при ангажиментите с незабавна реализация и приравнените на тях моментът на възникването съвпада с момента на реализацията (чрез плащане или начисление на задължение), за тях не може да се отчита наличност и в тази връзка, като изключение от общия ред на текущите записвания, дадени по-горе, за тях се съставя следната операция:

Дт сметка 9801 „Възникнали ангажименти за разходи с незабавна реализация”
Кт сметка 9803 „Реализирани ангажименти за разходи чрез плащане/възникване на задължение”

Ако сключването на договорът и момента на реализация на ангажимента по него е в рамките на месеца, то той се счита като ангажимент с незабавна реализация.

Начисляването на ангажиментите за разходи с незабавна реализация се извършва текущо с всеки възникнал разход с незабавна реализация.

Салдото по *сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности”* следва да показва наличностите на поетите ангажименти, които са останали нереализирани към края на отчетния период.

Освен отделните сметки за поемането и реализирането на ангажименти (сметки 9800, 9801 и 9803), се използват и отделни сметки за останалите изменения на поетите ангажименти:

- Вътрешни трансфери на поети ангажименти – използва се сметка 9804 „Вътрешни трансфери на поети ангажименти за разходи”. Тук се включват за отчитане всички прехвърляния (трансфери) на поети ангажименти в рамките на първостепенния разпоредител – както между отделни единици, така и между отделни отчетни групи (стопански области);

Записванията при получателя са:

Дт с/ка 9804 „Вътрешни трансфери на поети ангажименти за разходи”
Кт с/ка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности”

Записванията при предоставящия са:

Дт с/ка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности”
Кт с/ка 9804 „Вътрешни трансфери на поети ангажименти за разходи”

- Прехвърляне на ангажименти от/към други бюджетни организации – използва се *сметка 9805 „Прехвърлени ангажименти за разходи от/към други бюджетни организаци”***.** Тук се включва всяко прехвърляне между бюджетни организации от

системата на различни първостепенни разпоредители. Записванията при получателя и предоставящия са аналогични на описаните по-горе, при използване на сметка 9805.

- Прехвърляне на ангажименти от/към други предприятия – използва се *сметка 9806 "Прехвърлени ангажименти за разходи от/към други предприятия"*. Тук се включва всяко прехвърляне между бюджетна организация и юридически лица, които не са бюджетни организации. Записванията при получателя и предоставящия са аналогични на описаните по-горе, при използване на сметка 9806.

Изменения в стойността на поетите ангажименти се извършват с прилагане на *сметка 9808 „Корекции в обема/стойността на поетите ангажименти за разходи"*. Тук се отчитат всички промени в обема и стойността на наличните ангажименти, произтичащи от промяна на договори, корекции на приблизителни оценки, промяна в стойността/обема на ангажимента в резултат на нормативен акт и всички други подобни промени.

Записвания при корекции в увеличение:

Дт с/ка 9808 „Корекции в обема/стойността на поетите ангажименти за разходи
Кт с/ка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности"

Записвания при корекции в намаление:

Дт с/ка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности"
Кт с/ка 9808 „Корекции в обема/стойността на поетите ангажименти за разходи"

За анулиране (канцелиране) на поети ангажименти се прилага *сметка 9809 „Анулиране (канцелиране) на поети ангажименти за разходи"*. Тук се отчита отписването на ангажимента, произтичащо от прекратяване на съответните договори по силата на клаузи на договорите, обявяване на договорите за недействителни и или нищожни, изискване на нормативен акт и други подобни причини.

Сметките от подгрупа 980 се приключват в края на годината със сметка 9989.

За осчетоводяване на възникналите нови задължения за разходи, подлежащи на отчитане по *сметка 9860 „Възникнали нови задължения за разходи"*, се взема следната счетоводна операцаия:

Дт с/ка 9989 „Кореспондираща сметка за задбалансови пасиви"
Кт с/ка 9860 „Възникнали нови задължения за разходи"

Сметката може да се дебитира, когато се налага да се коригира този показател в посока на намаление (например при корекция на окончателно задължение към доставчик чрез издадено от него кредитно известие) срещу кредитиране на сметка 9989. Сметка 9860 се приключва в края на годината със сметка 9989.

За 2019 и следващите години в показателя „Нови задължения за разходи" се включват сумите, представляващи авансови плащания по съответните договори (всички плащания по договор/ангажимент, включително авансово плащане, които ИК е задължен да извърша, съгласно договорния ангажимент), следва да се третират по един и същ начин, тъй като всяко плащане представлява договорно задължение, независимо от това, кога ще бъде извършено. При извършването на такива плащания, със счетоводно записване по сметка 4020 (4040) за тези плащания се съставят и съответните задбалансови записвания за реализация на ангажимента и за изпълнението на показателя „Нови задължения за разходи" (9801/9803 или 9200/9803, и 9989/9860).

По отношение на предоставените аванси на подотчетни лица, ИК възприема подхода отчитането на поетите ангажименти и новите задължения за разходи за сметка на отпуснатия служебен аванс да се извършва **<u>след отчитането на аванса</u>**, т.е при предоставянето на служебния аванс не се вземат задбалансовите записвания по 9803 и 9860, а те се вземат при отчитане на аванса със стойността на одобрения разход.

<u>През 2019 и следващите години следва да има равенство между сметка 9860 и 9803 във всеки момент</u>, като единственото изключение ще се дължи на извършени **<u>преди 2019 г. авансови плащания по договори</u>**, сумите които са отчетени само като реализация на ангажименти (9803), без да са отчетени и като изпълнение на показателя „Нови задължения за разходи“ и които ще се включат в показателя чрез отчитането им по сметка 9860 от СБО на база на извършената доставка в периода на начисляване на съответния разход/придобиване на активи в размер на стойността, която е за сметка на аванса.

<u>При възстановяване на разходи за консумативи от наематели и други дебитори се съставят следните операции:</u>

Дт сметка 9801 „Възникнали ангажименти за разходи с незабавна реализация” (червено сторно)
Кт сметка 9803 „Реализирани ангажименти за разходи чрез плащане/възникване на задължение”(червено сторно)

Дт с/ка 9989 „Кореспондираща сметка за задбалансови пасиви“ (червено сторно)
Кт с/ка 9860 „Възникнали нови задължения за разходи“ (червено сторно)

9.3. **Задбалансова отчетност за отразяване на националното и друго съфинансиране по международни проекти.**

По сметките от подгрупа *994 „Статистика за финансиране на разходи за сметка на бенефециенти, Европейския съюз и други донори”,* ИК като бенефициент отразяват дела на отделните елементи на финансирането (национално, на Европейския съюз и от други донори) на разходите и придобиването на активи по програми на Европейския съюз, както и по други международни програми и проекти.

<u>Счетоводните операции са:</u>

Дт с/ка 9989
Кт с/ка от подгрупа 994

с припадащата се сума на съответното финансиране (национално, на Европейския съюз и от други донори) в общия размер на разходите (включително и сумите за придобиване на активи).

Дт с/ки от подгрупа 994
Кт с/ка 9989

в определени случаи на корекции, ревизиране на приблизителни оценки и др.

Сметките от подгрупа 994 се приключват в края на годината в кореспонденция със сметка 9989.

Записванията по тези сметки не е необходимо да се взимат при всеки извършен разход. Те могат да се извършват при изготвяне на тримесечни отчети, като се допускат и приблизителни оценки при изчисляването на относителния дял на съответния източник за финансиране, когато не може да се определи точно.

По сметките от подгрупа 994 се отразяват само сумите, които се предоставят безвъзмездно.

Следва да се има предвид, че сумата на съответното съфинансиране се изчислява, като заложеният в съответните програми и договори относителен дял (процент) на съответния източник на финансиране се приложи спрямо сумата на извършените за съответния период разходи и придобиване на активи, независимо как са финансирани плащанията до момента.

Сметка 9940 „Недопустими разходи за сметка на бенефициента" се използва за отчитане на недопустимите разходи, като при необходимост ИК възприема подхода тази сметка да се кредитира със сметка 9989. По същество недопустимите разходи увеличават относителния дял на националното или осигуреното от бенефициента-бюджетна организация финансиране, тъй като те не се покриват от осигуреното от донорите финансиране.

Сметка 9949 „Финансиране на разходи за сметка на бенефициента" се се използва за отчитане на предвиденото в съответните програми и договори финансиране за сметка на бенефициента-бюджетна организация, което се явява извън (или в допълнение на) националното съфинансиране.

Сметките от подгрупа 994 не се прилагат за разпределените и преведени ИК средства по международни програми към други бюджетни организации под формата на трансфери.

Сметките от подгрупа 994 се прилагат за всички получени от ИК средства от Европейския съюз и по други международни програми, включително и когато ИК получава такива суми (и свързаното с тях национално съфинансиране) под формата на трансфери от други бюджетни организации.

10. ОТЧИТАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ В ИК - БАН

Стопанската дейност се обособява отделно, поради специфичното данъчно третиране на приходите по ЗКПО. Ежемесечно приходите и разходите от стопанската дейност се осчетоводяват по общия ред – по съответните сметки на раздели 6 и 7 от СБО.

Приходи от стопанска дейност в ИК - БАН са както следва:

- договори за разработване и решаване на научно-приложни задачи с външни възложители в съответствие с Правилника за сключване на договори за научно-приложни проекти/задачи от ИК с външни възложители;
- участие в граждански дружества, търговски дружества и други юридически лица;
- предоставяне на консултации и експертизи;
- възнаграждения за изобретения, внедрявания, патенти, софтуер, ноу-хау и др. в съответствие с Правилника за създаване, закрила и използване на обектите на интелектуалната собственост в БАН;
- приходи от отдаване под наем на недвижимо и движимо имущество в съответствие с Правилата на БАН за отдаване под наем на недвижими имоти и двишими вещи;
- дивиденти;
- обучение, квалификационни курсове, обработване на документи и др.
- приходи от продажба на недвижими имоти;
- входните билети за музеите
- приходи от продажба на активи, от предаване на вторични суровини на отпадъчни материали и бракувани дълготрайни или краткотрайни активи – подлежат на облагане, когато посочените активи са обслужвали стопанска дейност на звеното, респективно – отпадъчните материали и бракуваните активи са получени в резултат от извършването на стопанската дейност;
- приходи от застрахователно обезщетение за застрахователно събитие, осъществило се по отношение на актив, с който е осъществена стопанска дейност;

- приходи от присъдени обезщетения или вземания по съдебни дела - само в случаите, в които същите са свързани с извършването на стопанска дейност.

11. ОТЧИТАНЕ НА ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА ФИНАНСОВО - ПРАВНАТА ФОРМА „СРЕДСТВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ”

С оглед формирането на данните в таблици NF-KSF-TRIAL-BAL ; RA- TRIAL-BAL; DES-TRIAL-BAL и DMP- TRIAL-BAL се изисква структуриране на подсметки с цел идентифициране на счетоводните операции по съответните таблици, обобщената информация от които формира записванията в отчетна група (стопанска област) „СЕС”.

В приложение към оборотната ведомост – таблица NF-KSF-TRIAL-BAL се отчита получаването и разходването на средствата от Кохезионния и Структурните фондове на Европейския съюз, администрирани от Национален фонд. При отчитането на средствата се прилагат указания ДДС №06/2008 година. Тук се представят операциите със средства с източник: Оперативна програма „Развитие на човешки ресурси”, Оперативна програма „Конкурентноспособност”, Оперативна програма „Регионално развитие”, Оперативна програма „Транспорт”, Оперативна програма „Околна среда” и др.

В приложение към оборотната ведомост – таблица RA-TRIAL-BAL се отчитат средствата, получени от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” /ДФЗ/, основно с източник: Програма за развитие на селските райони, Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство”, директни плащания. При отчитане на средствата се прилагат указания ДДС № 06/2008 година. В тази таблица **не следва** да се отчитат средства с източник национални доплащания към директните плащания и държавни помощи, администрирани от ДФЗ. Същите се отчитат в стопанска област „Бюджет”, предвид разпоредбата на ЗПФ и Закон за държавния бюджет на република България /ЗДБРБ/ за 2014 г., които определят ДФЗ като първостепенен разпоредител с бюджет.

В приложение към оборотната ведомост – таблица DES-TRIAL-BAL се отчитат всички други средства по програми и проекти, финансирани от фондове и институции на Европейския съюз, администрирани и/или получени от бюджетни организации, включително и националното съфинансиране към тези проекти от Министерства на Република България:

- Средствата по предприсъединителните програми на Европейския съюз, администрирани от Националния фонд и Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие”;
- Средствата по програми за трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество (ТГС);
- Средствата по секторните програми „Леонадро да Винчи”, „Еразъм” и „Коменски”;
- Средствата от Европейския бежански фонд, Европейския фонд „Външни граници” и Европейски фонд „Връщане”;
- Средствата по други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на Европейския съюз по смисъла на §1, т.36 от ЗПФ.

В тази таблица се отчитат средствата с източник:

Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности; Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации; Програма за сътрудничество в областта на науката и технологиите (КОСТ 2007-2013); Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния – България 2007-2013”; Програма за европейско териториално сътрудничество „Гърция – България 2007-2013”; Програма за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна

помощ (IPA) България – Македония 2007-2013”; Програма за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна помощ (IPA) между „Република България и република Сърбия 2007-2013”; Програма за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна помощ (IPA) България – Турция 2007-2013”; Съвместна оперативна програма „Черноморски басейн 2007-2013”; Оперативна програма за транснационално сътрудничество „Югоизточна Европа 2007-2013”; Оперативна програма за междурегионално сътрудничество INTERREG IVC, Оперативна програма ESPON 2013; Оперативна програма „ИНТЕРАК 2007-2013”; Оперативна програма УРБАКТ II „Мрежа за градско развитие”, Програма „Хоризонт 2020”, последващи през новия програмен период програми на гореизброените и др.

В приложение към оборотната ведомост – таблица DMP-TRIAL-BAL се отчитат средствата по следните четири международни програми и свързаното с тях национално съфинансиране, определени от министъра на финансите:

1. Норвежкия финансов механизъм 2009-2014;
2. Финансов механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 и
3. Българо-швейцарската програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социалните неравенства в рамките на разширения Европейски съюз 2009-2019

Средствата по всички други международни програми, извън посочените по-горе, се отчитат в отчетна група (стопанска област) „Бюджет” и за тях не може да се прилага финансово-правната форма „Сметки за средства от Европейския съюз”, освен ако министъра на финансите изрично не определи нейното прилагане за конкретна международна програма/договор по реда на чл.8, ал.4 от ЗПФ.

Предвид факта, че за операциите със средствата по тези програми и проекти се прилагат банкови бюджетни сметки в левове и валута, за тяхното отчитане на касова и начислена основа в отчетна група (стопанска област) „Бюджет” се прилага *подпараграф 88-03* от ЕБК и *сметка 4682* от СБО с едновременно огледално отчитане в отчетна група (стопанска област) „СЕС”, аналогично на подхода на отчитане съгласно т.5.1 и раздел III от ДДС № 06/2008 г.

В тази връзка, при извършването на трансфери между бюджетни организации за проекти и програми, подлежащи на отчитане в стопанска област „СЕС”, се използва §63-00 от ЕБК.

Считано от 01.01.2015 г. начинът на отчитане на авансовото финансиране на плащанията по проекти (само за случаите, когато *е одобрен* съответния проект), отчитани в „СЕС” е за сметка на бюджетите на ИК - БАН (финансиране на разходите *над* преведените авансово суми от донора) и се основава на следните основни принципи:

- ☼ за вички проекти, подлежащи на отчитане в „СЕС”, независимо как са финансирани плащанията по тях (дали от авансово преведени суми от донора или за сметка на бюджета на ИК), всички начислени суми на разходи и придобиване на активи и свързаните с тях начисления на задължения, вземания и приходи се отразяват изцяло в отчетна група „СЕС”;
- ☼ всяко авансово финансиране от бюджета на ИК за покриване на плащания по проекта, независимо от формата на предоставяне, се отчита като трансфер от „БЮДЖЕТ” за „СЕС”;
- ☼ всяко плащане за сметка на авансовото финансиране от бюджет на ИК се отчита в „СЕС” според естеството и характера си по общия ред, независимо дали впоследствие ще бъде признато за допустимо или ще бъде признато за недопустимо плащане;

☼ задбалансовата отчетност за поети ангажименти (сметка 9200 и подгрупа 980), нови задължения за разходи (сметка 9860) и за статистиката за финансиране на разходите (подгрупа 994) по проекта се води изцяло и *само* в отчетна група „СЕС”, независимо от начина на финансиране на плащанията. Прехвърляне на поети ангажименти от „СЕС” в „Бюджет”се извършва *само*, ако за тези налични ангажименти окончателно се спира финансирането по съответната донорска програма и бюджетът поема тяхното изпълнение.

☼ При получаване на съответното финансиране и възстановяване на авансовото финансиране по бюджета на ИК се взима *само* записване в „Бюджет” и „СЕС” за отразяване възстановяването на предоставения/получения трансфер; *(отпада досегашния подход на „сторниране” на отчетения по бюджета разход и „прехвърлянето” му в „СЕС”)*

☼ За отчетеното към 31.12.2014 г. авансово финансиране съгласно т. 23 от ДДС 6/2008 г. по бюджета на ИК, което подлежи или се очаква да бъде възстановено след тази дата (т.е. през 2015 г. и следващи години), също се прилагат принципите но новия подход, като се имат предвид и указанията на МФ с писмо № 91-00-89/11.02.2015 г.

За извършени плащания от бюджета на ИК - БАН ***преди да е одобрен*** даден проект, се прилага досегашния подход на отразяване като разход по бюджета на звеното на преките разходи по проекта. В случай, че проектът бъде одобрен за финансиране със средства от Европейския съюз или по други международни програми, се спазва т. 26.1 от ДДС № 01/26.01.2015 г. В случай, ***че проектът не бъде одобрен*** за финансиране със средства от Европейския съюз или по други международни програми – разходите остават за сметка на бюджета на звеното и не се взимат допълнителни записвания.

Отчетна схема за авансово финансиране от бюджета на ИК за плащания по проекти, подлежащи на отчитане в „СЕС” (когато проектът е одобрен):

1. Записвания за начисляване на разходи, придобиване на активи и свързани с тях задължения към доставчици и контрагенти:

Стопанска област „Бюджет”

Записване на начислена основа: Х
Записване на касова основа: Х

Стопанска област „СЕС”

Записване на начислена основа:
Дт сметки от раздел 5, 3, гр. 60 и др.
Кт сметки от гр. 40 и др.
Записване на касова основа: Х

2. За начисляване/удържане на осигурителни вноски и данъци по ЗДДФЛ (прилага се общия ред на начисляване на разходите и разчетите между „Бюджет” и „СЕС” по сметка 4659 и §§89-03:

Стопанска област „Бюджет”

Записване на начислена основа:
А) Х
Б) Дт сметка 4659
Кт сметка 7598
Записване на касова основа:
А) Х
Б) §89-03 (-)/69-08 (+)

Стопанска област „СЕС”

Записване на начислена основа:
А) Дт сметки от гр.605
Дт сметки от гр. 421 и др.
Кт сметки 7591, 7595, 7596 и 7597
Б) Дт сметка 7598
Кт сметка 4659
Записване на касова основа:
А) §01-00, 02-00, 05-00/§69-00 (+)
Б) § 69-08 (-)/ §89-03 (+)

3. Извършване на плащания за сметка на бюджета на звеното директно от банкова бюджетна сметка:

Стопанска област „Бюджет”

Записване на начислена основа:
Дт сметка 7532
Кт сметка 5001, 5013, 7500
Записване на касова основа:
§62-02(-)/§95-07, 96-07, 66-02 (+)

Стопанска област „СЕС”

Записване на начислена основа:
Дт сметки от гр. 40 и др.
Кт сметка 7522
Записване на касова основа:
Разходни §§/ §62-01 (+)

4. Възстановяване на авансово финансиране, когато е предоставено под формата на плащания директно от бюджет към съответните доставчици и контрагенти. В тези случаи постъпилите суми се отразяват огледално в „Бюджет” и „СЕС” като възстановен трансфер, а когато сумата на постъпилото финансиране е по-голяма от авансовото финансиране от бюджета на звеното – и като разчети по §88-03 от ЕБК и сметка 4682 от СБО:

Стопанска област „Бюджет”

Записване на начислена основа:

Дт сметки 5001, 5013
Кт сметка 7532 (*до размера на авансовото финансиране от бюджета*)

Дт сметки 5001, 5013
Кт сметка 4682 (*когато полученото финансиране от донора превишава отпуснатото до момента авансово финансиране от бюджета на бенефициента)*

Записване на касова основа:

§62-02(+)/§95-07, 96-07 (-) (*до размера на авансовото финансиране от бюджета*)

§88-03 (+)/ §95-07, 95-06 (-) (*когато полученото финансиране от донора превишава отпуснатото до момента авансово финансиране от бюджета на бенефициента)*

Стопанска област „СЕС”

Записване на начислена основа:

Дт сметка 7522 (*до размера на авансовото финансиране от бюджета*)
Кт сметки 747, 748, 753 и др.

Дт сметка 4682 (*когато полученото финансиране от донора превишава отпуснатото до момента авансово финансиране от бюджета на бенефициента)*
Кт сметки 747, 748, 753 и др.

Записване на касова основа:

§62-01 (-)/ §46-00, §63-01 (+)(*до размера на авансовото финансиране от бюджета*)
§ 88-03 (-)/§ 46-00, §63-01 (+) (*когато полученото финансиране от донора превишава отпуснатото до момента авансово финансиране от бюджета на бенефициента*

За отчитането от ИК на получаването на аванси по донорски програми от бюджетни организации – администратори на тези средства (НФ, РА към ДФ „Земеделие” и др.) се прилагат подходът на отчитане на разчет между бюджетни организации и коректив съгласно т. 34-38 от ДДС №14/2013 г. (в случаите, когато касовите потоци от тези взаимоотношения се отчитат като трансфери) чрез използването на следните сметки и записвания:

Записване при получаване на аванса:

Стопанска област „Бюджет”

Дт сметка 5001, 5013
Кт сметка 4682
§§96-07, 95-07 (-)/ §§88-03 (+)

Стопанска област „СЕС”

Дт сметка 4682
Кт сметка 7532
§§88-03 (-)/§§63-01(+)

Дт сметка 4970 „Коректив за задължения към бюджетни организации”
Кт сметка 4523 „Други задължения (приходно – разходни позиции) към бюджетни организации от подсектор „Централно управление” *(за отразяване на отпуснатите средства на ИК като задължение по аванс)*

Записване при усвояване на аванса, при непризнаване на разходи, извършени със средства от аванса, както и при възстановяването на средствата на аванса към донора:

Стопанска област „Бюджет”

Записвания на начислена основа:
А) Х
Б) Х
В) Дт сметка 4682
Кт сметка 7500, 5001
Записвания на касова основа:
А) Х
Б) Х
В) §§ 88-03 (-)/ §§66-02, 96-07 (+)

Стопанска област „СЕС”

Записвания на начислена основа:

А) Дт сметка 4523 „Други задължения (приходно – разходни позиции) към бюджетни организации от подсектор „Централно управление”

Кт сметка 4970 „Коректив за задължения към бюджетни организации” (за отчитане на усвояването на аванса в размер на признатите разходи)

Б) Дт сметка 4523 „Други задължения (приходно – разходни позиции) към бюджетни организации от подсектор „Централно управление”

Кт сметка 4393 „Задължения към бюджетни организации за възстановяване на средства по донорски програми” (за отнасяне от ИК на частта от аванса, съответстваща на непризнатите разходи, като задължение за възстановяване на средствата по донорски програми)

В) Дт сметка 7532

Кт сметка 4682 (при възстановяване от ИК на неусвоената част от аванса, както и на средствата за непризнатите разходи, доколкото не се прихваща с подлежащи на отпускане други средства)

Дт сметка 4393

Кт сметка 4970

Записвания на касова основа:

А) Х

Б) Х

В)§§63-01 (-)/§§88-03(+)

Тази отчетна схема се използва **по аналог** и при отчитането на получени аванси от донори за проекти, попадащи в отчетна област „Бюджет” (получени авансови плащания по договори с фонд „Научни изследвания”, други договори с министерства и ведомства, **средствата по които се получават под формата на трансфер)**. В тези случаи записванията на начислена основа се правят в отчетна област „Бюджет” по сметка 7522 и §§61-01. § 62-02 се използва, когато за сметка на бюджета на ИК се възстановяват суми, отчитани от администратора в отчетна група „СЕС”

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА АКТИВИ И ПАСИВИ

Активите и пасивите в ИК - БАН **се инвентаризират** в съответствие с изискванията на чл. 28 от Закона за счетоводството и указанията на министъра на финансите по тези въпроси (т. 37 от ДДС № 14 от 2007 г. и ДДС № 10/28.12.2017 г.).

Инвентаризацията на активите и пасивите се извършва от комисия и по ред определени със заповед на Ръководителя на съответното звено и в следните срокове:

- дълготрайните материални и нематериални активи – най-малко веднъж на две години;

- активи в употреба, изписани като разход – най-малко веднъж на две години;

- **материалните запаси** – всеки отчетен период, преди съставяне на годишния финансов отчет;

- **останалите активи и пасиви** – всеки отчетен период преди съставянето на годишния финансов отчет.

Прилага се утвърдения в БАН времеви график за провеждане на инвентаризации на активите и пасивите, както следва:

Обекти на инвентаризиране в ИК - БАН	Година за провеждане на инвентаризация (първа година 2022)			
	Първа (четна година)	Втора (нечетна година)	Трета (четна година)	Четвърта (нечетна година)
Дълготрайни материални и нематериални активи	не	да	не	да
Активи в употреба, изписани като разход(	не	да	не	да
Материални запаси	да	да	да	да
Останалите активи и пасиви	да	да	да	да

Срокове за провеждане на инвентаризация в системата на БАН не освобождават от необходимостта за провеждането й при извънредни обстоятелства (смяна на МОЛ, природни бедствия и др.), когато тя се явява като обективно необходима процедура и контролно средство за установяването и/или предпазването от загуби на активи и други загуби.

АМОРТИЗАЦИОННА ПОЛИТИКА

Амортизационната политика на Институт по катализ - БАН включва принципи, бази, методи, правила и процедури за отразяване на намалението на отчетните стойности на счетоводните обекти през определен отчетен период.

Основните дефиниции свързани с прилагане на амортизационната политика на ИК – БАН са:

1. **амортизация** – систематично разпределяне на стойността на амортизируем актив за предполагаемия му срок на годност (използване) за отразяване на процеса на потреблението на икономическите изгоди и потенциал, свързан с актива;

2. **метод на амортизация** – начинът, по който се определя (и разпределя) амортизацията през отделните отчетни периоди в рамките на срока на годност на амортизируемия актив;

3. **амортизируем актив** – нефинансов дълготраен актив, който подлежи на амортизация съгласно приложимата за бюджетните организации и предприятия по чл.165, ал.1 от Закона за публичните финанси /ЗПФ/ счетоводна рамка;

4. **разход за амортизация** – разходът, признат за отчетния пероди, получен в резултат на разпределяне на амортизируемата стойност на даден актив през предполагаемия му срок на годност;

5. **акумулирана амортизация** – сборът от начислените амортизации през отчетните периоди от началото на срока на годност на амортизируемия актив до момента, включително преизчисления, преоценки и други подобни корекции;

6. **срок на годност** – периодът, през който се предполага, че амортизируемият актив ще бъде използван или количеството продукция, услуги или други измерими

икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от използването на амортизируемия актив;

7. **амортизируема стойност** – стойността на амортизируемия актив, която подлежи на амортизация през предполагаемия му срок на годност. Тази стойност се изчислява като разлика между отчетната стойност на актива и неговата остатъчна стойност;

8. **амортизационна квота** – частта от амортизируемата стойност, която се разпределя между отделните отчетни периоди;

9. **амортизационна норма** – частта от амортизируемата стойност, определена като съотношение с други показатели, свързани с актива, по един от следните начини: в процент – съотношението между амортизируемата стойност, приета за сто, и срока на годност на амортизируемия актив в години; като коефициент на база очаквана производителност (производствен капацият) – съотношението между амортизируемата стойност и продукция, услуги или други измерими икономически изгоди и потенциал, които се очаква да бъдат получени/реализирани от използването на актива;

10. **отчетна стойност** – стойността, по която активът се води счетоводно в предприятието;

11. **остатъчна стойност** – предполагаемата стойност, която се очаква да се получи от амортизируемия актив при изтичането на срока му на годност след изваждането му от употреба;

12. **балансова стойност** – стойността, по която активът се отразява в счетоводния баланс. Тази стойност представлява разликата между отчетната стойност и акумулираната амортизация. Тя не може да бъде по-ниска от остатъчната стойност на актива.

1. КЛАСИФИЦИРАНЕ НА ДА НА МАТЕРИАЛНИ И НЕМАТЕРИАЛНИ

Възприетият подход за класифициране на активите на дълготрайни материални активи и нематериални дълготрайни активи в ИК - БАН е в съответствие с дефинициите, дадени в СС 16 *Дълготрайни материални активи* и СС 38 *Нематериални дълготрайни активи.*

1.1. Дълготрайни материални активи

Съгласно т.2 от СС 16 дълготрайните материални активи са установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от предприятието, които:

а) имат натурално-веществена форма;

б) се използват за производството и/или доставката/продажбата на активи или услуги, за отдаване под наем, за административни или за други цели;

в) се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период;

г) имат стойност равна или по-голяма от определения праг на същественост, съгласно счетоводната политика на БАН.

При изготвяне на амортизационния план на дълготрайните материални активи, ИК - БАН се съобразява освен с определенията, дадени в СС 16 *Дълготрайни материални активи* и със следните показателите:

а) **Установимост** е възможност за определяне на връзката между конкретен дълготраен материален актив и черпенето на икономическата изгода от него. Очакваната икономическа изгода може да произтича от комбинираното действие на група активи, при което изгодите не могат да се разграничат по конкретни активи. В този случай дълготрайният материален актив се определя (идентифицира) въз основа на: притежаваните от бюджетната организация права върху актива отделно от другите активи; възможността активът да се изведе от бюджетната организация отделно от другите активи.

б) **Притежание** е правото на бюджетната организация да получава очакваните икономически изгоди от дълготрайния материален актив, което произтича от:

придобитите от ИК - БАН съгласно действащото законодателство права върху актива; възможността на ИК - БАН да ограничи достъпа на други до икономическите изгоди от актива.

в) **Икономическа изгода** е постигане (пряко или косвено) в хода на употребата на дълготрайния материален актив на: увеличение на приходите; намаление на разходите.

г) **Балансова стойност** - сумата, с която един актив се признава във финансовия отчет, след като се приспаднат всички натрупани за него амортизации и се коригира със загубите от обезценката им и с извършените преоценки.

В съответствие с изискванията на т.3.1 от СС 16 *Отчитане на амортизации* ИК - БАН признава и отчита един актив като дълготраен материален актив, когато:

а) отговаря на определението за дълготраен материален актив;

б) стойността на актива може надеждно да се изчисли;

в) ИК - БАН очаква да получи икономически изгоди, свързани с актива;

Дълготрайните материални активи, които се състоят от разграничими съставни части, отговарящи поотделно на критериите за дълготраен материален актив, могат да бъдат разделени на своите съставни части и всяка част да се третира като самостоятелен актив (т.3.2 от СС 16). Това е необходимо, когато съставните активи имат различни полезни срокове на годност или по различен начин осигуряват икономическа изгода за бюджетната организация.

1.2. Нематериални дълготрайни активи

Съгласно т.2 от СС 38 нематериалните дълготрайни активи са установими нефинансови ресурси, придобити и контролирани от ИК - БАН, които:

- нямат физическа субстанция (въпреки че могат да се съдържат във физическа субстанция, или носителят им може да има физическа субстанция);
- са със съществено значение при тяхната употреба;
- от използването им се очаква икономическа изгода.

Съгласно т.3.1 от СС 38 *Нематериални дълготрайни активи,* един актив се признава и се отчита като нематериален дълготраен актив, когато:

а) отговаря на определението за нематериален актив;

б) при придобиването му може надеждно да се оцени;

в) от използването на актива се очакват икономически изгоди, доказани със:

- наличие или план за набавяне на достатъчно ресурси, позволяващи на бюджетната организация да получи очакваните икономически изгоди;
- възможност ефективно да изпълнява функционалната си роля в съответствие с намерението на БАН относно употребата му;
- ясно дефинирана и конкретизирана техническа осъществимост;

г) имат стойност равна или по-голяма от определения праг на същественост съгласно счетоводната политика на ИК - БАН (с изключение на програмните продукти, които се признават балансово, независимо от стойността, на която се придобиват).

2. КЛАСИФИЦИРАНЕ НА ДА НА АМОРТИЗИРУЕМИ И НЕАМОРТИЗИРУЕМИ

Възприетият подход за класифициране на активите на **амортизируеми** и **неамортизируеми** в ИК - БАН е в съответствие с т.9, буква „в” и т.23 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г.

2.1. Амортизируеми активи са нефинансовите дълготрайни активи, които подлежат на амортизация в съответствие с приложимата за бюджетните организации и предприятията по чл.165, ал.1 от ЗПФ счетоводна рамка (т.9, буква „в” от ДДС № 05 от 30.09.2016 г.) .

2.2. Неамортизируеми активи са тези, на които не се начислява амортизация в съответствие с дадените указания в т.23 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г., а именно:

а) земи, гори и трайни насаждения;

б) активи с историческа и художествена стойност (включително музейни експонати);

в) книги в библиотеките;

г) активи в процес на придобиване;

д) придобити и временно съхранявани от бюджетна организация нефинансови дълготрайни активи, които подлежат на разпределение/предоставяне/прехвърляне на други бюджетни организации, включително в рамките на БАН;

е) приети от държавен/общински орган за временно съхранение, управление и продажба (или друга реализация) на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата/общината нефинансови дълготрайни активи, включително придобити от държавата/общината такива активи на нейни длъжници в производството по несъстоятелност;

ж) нефинансови дълготрайни активи, които са в процес на реализация (включително и при ликвидация на съответните дейности и обособени звена);

з) трайно неупотребявани в дейността на ИК - БАН нефинансови дълготрайни активи (за срок повече от една година) при условие, че ИК - БАН изрично ги е идентифицирала и е изготвил реалистична обосновка за това. В случай, че активите започнат да се използват отново като нефинансови дълготрайни активи, за тях отново започва да се начислява амортизация. Разпоредбата за трайно неупотребявани в дейността на бюджетната организация нефинансови дълготрайни активи (за срок от над една година) се прилага и в случаите, когато БАН е получила/придобила актив безвъзмездно от други бюджетни организации, който се очаква да бъде реално използван като амортизируем актив в дейността на бюджетната организация след срок, не по-малък от една година от придобиването му, независимо че преди това прехвърлителят може да е ползвал актива;

и) амортизируеми активи, които след реконструкция, преустройство и/или ремонт или в резултат на други събития са трансформирани в активи с историческа и художествена стойност;

й) активи, за които с указание на Министерството на финансите изрично е определено да не се амортизират, а да се прилага само обезценка (това положение не изключва възможността за съответните активи да се прилага модел на последваща преоценка, доколкото изрично не е определено друго с указания на Министерството на финансите);

к) напълно амортизираните (до остатъчна стойност) активи, доколкото балансовата стойност не е увеличена чрез преоценка на актива или не е ревизирана в посока намаление оценката на бюджетната организация за остатъчната стойност на актива;

л) други нефинансови активи, определени със стандартите и/или указанията по чл.164, ал.1 и 3 от ЗПФ

м) разпоредбата за трайно неупотребявани в дейността на бюджетната организация нефинансови ДА (за срок от над една година) се прилага и в случаите, когато БАН е получила/придобила актив безвъзмездно от други бюджетни организации, която се очаква да бъде реално използван като амортизируем актив в дейността на бюджетната организация след срок, не по-малък от една година от придобиването му, независимо, че преди това прехвърлителят може да е ползвал актива..

3. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРЕДПОЛАГАЕМИЯ СРОК НА ГОДНОСТ

В ИК - БАН възприетият подход при определянето на **срока на годност** на амортизируемите активи е в съответствие с насоките, дадени в т.3 от СС 4 *Отчитане на амортизации* и т.30 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г.

Съгласно т.9, буква „е" от ДДС № 05 от 30.09.2016 г., срок на годност е периодът, през който се предполага, че амортизируемият актив ще бъде използван или количеството продукция, услуги или други измерими икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от използването на амортизируемия актив.

Насоките, дадени в т.3 от СС 4 *Отчитане на амортизации* включват отделни фактори, които са съществени при физическото износване или моралното остаряване, на амортизируемия актив, както и при ограничения върху неговото ползване (правни, фактически), с които БАН се съобразява при определяне на срока на годност на амортизируемите активи:

3.1. Предполагаемото физическо износване включва:

- гаранционния срок;
- степента на използване на възможностите (натоварването) на актива;
- условията, при които ще се ползва активът;
- предоставената информация от предприятието производител за срока на безаварийното ползване на актива в зависимост от условията на ползването и натоварването му;
- възможността на предприятието да извършва икономически обосновани разходи за поддържане на физическото състояние на актива или възможността за сключване на договори за поддръжка на актива от други предприятия;
- обвързаността на употребата на актива с други активи в предприятието - в този случай е възможно срокът на годност на актива да зависи от срока на годност на обвързаните с неговата употреба други активи;
- експертните мнения;
- наличието на договор за подмяна на актива след изтичането на определен срок, от който предприятието смята да се възползва;
- натрупания в предприятието опит в ползването на подобен вид активи и др.

3.2. Предполагаемото морално остаряване включва:

- плановете, приети от предприятието, за поетапно или цялостно обновление, прекратяване или промяна на досегашната му дейност;
- вероятността на пазара да се появи усъвършенстван вариант на актива, който икономически да е по-изгоден за употреба в дейността на предприятието;
- моралното остаряване на ползваната в предприятието технология;
- прогнозираните промени в пазарното търсене на произвежданите от предприятието продукти и услуги чрез актива;
- възможността активът да се ползва и за други, различни от тези при закупуването му цели;
- прогнозите на специалисти за моралното остаряване на актива и др.

3.3. ограниченията върху ползването на актива - правни, фактически и др.

Съгласно дадените указания в т.т.30-35 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г. на Министерството на финансите, ИК - БАН при утвърден в счетоводната политика стойностен праг на същественост на дълготрайните активи 1000 лв**.,** определя за амортизируемите активи с първоначална отчетна стойност до 1500 лв. включително, да се амортизират за две години. Очакваният реален срок на годност на тези активи може да е по-голям.

Прилага се за всички класове амортизируеми активи, с изключение на тези, които са определени в т.30.6 и т.31 - 35 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г., чиито срок на годност се определя по общия ред, а именно:

- компютърните конфигурации, освен когато реалният им срок на ползване съвпада с предполагаемия срок на годност;

- когато първоначалната отчетна стойност на актива е очевидно нереално занижена и тя би надвишавала 1500 лв. при преоценка;

- при безсрочно предоставени от държавата/общините за управление амортизируеми активи, когато тези активи са заведени по баланса на ИК - БАН по сметките от раздел 2 *Дълготрайни активи*;

- капитализирани разходи за основен ремонт и реконструкция (отчетени по сметка 2091) за задбалансово заведени (по сметка 9110) от бюджетната организация наети/предоставени й за ползване за определен срок амортизируеми активи - същите се амортизират за по-краткия от двата срока: очаквания икономически полезен живот на капитализираните разходи или остатъчния срок на наема/ползването на актива.

- за амортизируемите активи, придобити чрез финансов лизинг се определя срок на годност по общия ред. В случай, че към датата на придобиване на актива чрез финансов лизинг е налице голяма вероятност бюджетната организация да върне актива на лизингодателя преди или към края на лизинговия договор, срокът на годност на актива се определя в рамките на срока на лизинговия договор. По подобен начин се процедира и за амортизиране на капитализираните разходи за основен ремонт на придобит чрез финансов лизинг актив, като в случай, че се очаква активът да бъде върнат в рамките на срока на лизинговия договор, срокът за амортизиране на тези разходи се определя за по-краткия от двата срока: очаквания икономически полезен живот на капитализираните разходи или остатъчния срок на наема/ползването на актива.

В съответствие с т. 50 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г., ИК - БАН допуска, когато даден актив включва отделни разграничими и заменяеми (подновяеми при основен ремонт или реконструкция) съществени (като стойност) компоненти със срок на годност, различен от този на целия актив, разработването на отделен амортизационен план за съответния компонент, доколкото амортизируемата стойност на целия актив може да се разпредели на разумна база между този компонент и останалата част на актива.

За определяне срока на годност на амортизируемите активи при въвеждането на процеса на амортизиране, със заповед на Директора в ИК - БАН се назначава постоянно действаща група от експерти (Приложение № 2).

Постоянно действащата група отразява предполагаемия срок на годност на активите (полезния живот), както и предполагаемата остатъчна стойност в констативен протокол (Приложение № 3). Същият е основание за определяне на срока на годност и остатъчната стойност в амортизационния план.

4. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРЕДПОЛАГАЕМАТА ОСТАТЪЧНА СТОЙНОСТ

В съответствие с дадените указания от Министерството на финансите в т.9, буква „л" от ДДС № 05 от 30.09.2016 г. ***остатъчната стойност*** е предполагаемата остатъчна стойност, която се очаква да се получи от амортизируем актив при изтичането на срока му на годност след извеждането му от употреба.

ИК - БАН определя в амортизационния план да се предвиди очаквана предполагаема остатъчната стойност само на активи от следните категории:

Категория активи	**Описание**
Категория 01	Масивни сгради (Административни сгради, общежития, почивни станции, учебни центрове и др., отчитани по сметки 2031, 2032, 2038 и в някои случаи по 2039)

Категория 02	Полумасивни и паянтови сгради (гаражи, павилиони, халета, складове, производствени, стопански сгради и др., отчитани по сметка 2039)
Категория 03	Машини, съоръжения, производствено оборудване, апаратура и други ДМА (Активи, отчитани по сметки 2049, 2091 и 2099)
Категория 04	Транспортни средства (Активи, отчитани по сметки 2051 и 2059)
Категория 08	Инфраструктурни обекти (Активи отчитани по сметка 2202)
Категория 09	Специфични активи

За активите, за които се определя 2-годишен срок на амортизиране на основание дадените указания от Министерството на финансите в т.30 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г., ИК - БАН не определя остатъчна стойност.

В съответствие с т.4.1 от СС 4 при определяне на остатъчната стойност на амортизируемия актив се имат предвид очакваните разходи по извеждането на актива от употреба, които се приспадат от предполагаемата остатъчна стойност. Те могат да бъдат:

а) разходи, свързани с бракуването на актива, които се коригират със сумата на материалите и резервните части, получени при бракуването на актива;

б) разходи, свързани със замяната на актива с друг актив или с продажбата му - транспортни, товаро-разтоварни, комисионни и т.н.;

в) разходи, свързани с възобновяване на средата, върху която активът оказва влияние.

Не се начислява амортизация за активите, чиято балансова стойност е в рамките на очакваната им остатъчна стойност, доколкото не са налице основания за увеличаване чрез преоценка на балансовата стойност на актива. Тази разпоредба не се прилага за активите, за които се възприема подход на игнориране на остатъчната стойност (съгласно т.4.2 от СС 4 *Отчитане на амортизации* и т.68 от ДДС № 05 от 2016 г.).

В съответствие с т.4.2 от СС 4, ИК – БАН определя да се пренебрегне остатъчната стойност на амортизируемите активи като незначителна в размер до 2 % вкл. от отчетната стойност. Амортизируемата стойност на активите в тези случаи е равна на отчетната им стойност.

В съответствие с т.41 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г. ИК- БАН определя % остатъчна стойност на амортизируемите активи съгласно Приложение № 3.

5. ПРИЛАГАНЕ НА ЛИНЕЕН МЕТОД ЗА АМОРТИЗИРАНЕ

ИК - БАН възприема линейния метод на амортизация. Изборът на метода на амортизация в ИК - БАН отразява модела на потребление на икономическите изгоди и потенциал, съдържащи се в амортизируемия актив. Предвид естеството на дейността на ИК - БАН и в съответствие с дадените указания в т.44 от ДДС № 05 от 2016 г., линейният метод е най-подходящ за амортизиране на всички класове нефинансови активи в ИК - БАН.

При линейния метод амортизацията се разпределя пропорционално на периодите, които обхващат предполагаемия срок на годност на амортизируемия актив.

ГАН (%) = 100 / срока на използване в години

ГАК = АС * ГАН (%)

МАК = ГАК / 12

Годишната амортизационна норма (ГАН) е равна на сто разделено на срока на годност в години.

Годишната амортизационна квота (ГАК) е равна на амортизируемата стойност умножена по годишната амортизационна норма.

Месечната амортизационна квота (МАК) е равна на годишната амортизационна квота разделена на 12 месеца.

Избраният метод на амортизация се прилага последователно през отделните отчетни периоди.

6. СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА АМОРТИЗАЦИЯТА

За начисляването на амортизациите се вземат следните счетоводни записвания:

♦ за амортизация на дълготрайните материални активи от гр. 20:

Дт с/ки 6032-6036, 6039 Кт с/ки 2412-2416, 2419

♦ за амортизация на дълготрайните нематериални активи от гр. 21:

Дт с/ка 6030 Кт с/ка 2420

♦ за амортизация на дълготрайните материални активи от гр. 22:

Дт с/ка 6037 Кт с/ка 2417

Разходът за амортизация се начислява в отчетната група (стопанска област), където е позициониран активът към датата на стартиране на начисляването на амортизациите. В отчетна група СЕС амортизации не се начисляват. Съгласно счетоводната си политика ИК - БАН възприема подходът придобитите в отчетна група (стопанска област) СЕС нефинансови активи, които остават за ползване в отчетността на звената, придобили тези активи, да се прехвърлят в отчетна група (стопанска област) Бюджет или ДСД (в зависимост от естеството на придобития актив) веднага след приключване на процеса на тяхното придобиване. Прехвърлянето се извършва чрез сметки 7601 и 7603 при придобиване на всеки отделен актив.

За всички случаи на отписване на нефинансов дълготраен актив (продажба, безвъзмездно прехвърляне, липси, кражби, брак и др), отписването се извършва по балансова стойност (отчетната стойност, намалена с акумулираната амортизация) със следното счетоводно записване:

Дт с/ки гр. 24 – със сумата на акумулираната амортизация Дт с/ки 613, 614, 64, 6992, 76Х2 – със сумата на балансовата стойност Кт с/ки гр. 20, 21 и 22 – със сумата на отчетната стойност

В случай на продабжа на отчитани в област ДСД амортизируеми нефинансови дълготрайни активи от гр. 22 (на практика, това са само инфраструктурните обекти по сметка 2202) и сметка 2099, тя следва да се отразява в БЮДЖЕТ, включително и балансовата стойност на продадените амортизируеми активи, която се прехвърля от ДСД в БЮДЖЕТ. Използват се следните счетоводни записвания:

♦ Записвания в БЮДЖЕТ:

Дт с/ки гр.41, 48, 50 и др. Кт с/ки 7132 и 7149 Дт с/си 6132 и 6149 – с балансовата стойност на актива Кт с/ка 7602

♦ Записвания в ДСД:

Дт с/ки 2417 и 2419 Дт с/ка 7602 – с балансовата стойност на актива Кт с/ки 2202 и 2099

При прехвърляне на амортизируем актив между ИК – БАН и други звена на БАН се възприема подхода на брутно отразяване на отчетната стойност на акумулираната амортизация.

Звеното – прехвърлител отписва актива със следната счетоводна статия:

Дт с/ки гр. 24 – с акумулираната амортизация (АА) Дт с/ка 7600 – с балансовата стойност на актива (ОС – АА)

Кт с/ки гр. 20, 21 и 22 – с отчетната стойност на актива (ОС)

Звеното – получател завежда актива със следната счетоводна статия:

Дт с/ки гр. 20, 21 и 22 – с отчетната стойност на актива (ОС) Кт с/ка 7600 – с балансовата стойност на актива (ОС – АА) Кт с/ки гр.24 – с акумулираната амортизация (АА)

При прехвърляне на амортизируеми активи между разпоредителите в системата на БАН (вътрешни разчети) получателят на актива залага нов амортизационен план въз основа на негова преценка за съответните компоненти или да продължи да амортизира актива, като заложи същия остатъчен срок на актива и същите параметри на останалите компоненти от досегашния амортизационен план на звеното – прехвърлител (въз основа на предоставената от звеното – прехвърлител информация)..

При прехвърляне на амортизируеми активи между ИК – БАН и бюджетни организации от различни от БАН първостепенни разпоредители с бюджет, прехвърлянето се отразява от прехвърлителя и получателя по съответните сметки 76Х2 по досегашната балансова стойност, фигурираща в отчетността на бюджетната организация – прехвърлител.

♦ Записвания в организацията – получател:

Дт с/ки 20, 21 и 22 – с балансовата стойност Кт с/ка 76Х2 – с балансовата стойност

♦ Записвания в организацията – прехвърлител:

Дт с/ки 2417, 2419 Дт с/ка 76Х2 – с балансовата стойност Кт с/ки гр. 20, 21 и 22

При прехвърляне на активи между различни ПРБ, получателят не може да завежда актива чрез подхода на брутно отразяване.

Прехвърлянето се извършва при спазване на указанията на т.20.6.9 от ДДС №20/2004 г. След прехвърлянето получателя амортизира нефинансовия дълготраен актив в съответствие със счетоводната си политика.

Във всички случаи на прехвърляне на амортизируеми активи се съставя протокол, към който се прилага и индивидуалния амортизационен план на прехвърления актив (Приложение № 4).

7. СПЕЦИФИЧНИ АКТИВИ

Към момента на съставяне от работната група назначена със заповед на директора на ИК на констативен протокол за определяне на предполагаемия срок на годност на активите, както и предполагаемата остатъчна стойност, като специфични активи се определят следните ДА, зачислени в баланса на ИК – БАН:

№ по ред	Инвен-тарен №	Наименование на ДА	Срок на годност	Годишна амортиза-ционна норма (%)	Остатъчна стойност
1.	1	„Пожароизвестителна инсталация Teletek Electronics IRIS“ монтирана в бл.11, ул.Акад.Георги Бончев	10	10	Не се определя
2.	1542	ЕПР Спектрометър	10	10	10
3.	1598	Газов хроматограф TRACE GC Ultra	5	20	15
4.	1632	Газов хроматограф с мас-спектрометър	5	20	15
5.	1655	Система за контрол на газови потоци HI-TEC Model L01-AGD-11-K-50S	5	20	15

6.	1702	Лабораторен пилотен реактор 5 л	5	20	5

При придобиване на нефинансов дълготраен актив, който може да бъде определен като специфичен, работната група назначена със заповед на директора на ИК документира въвеждането му в употреба, като определи за актива съответните „срок на годност“, „годишна амортизационна норма (%)“ и „остатъчна стойност“.

8. ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ

Тази информация се представя допълнително по преценка на ИК в съответствие с нейната специфика и характер на дейностите, а именно:

- За компютърните конфигурации втора употреба и тези, които са морално остарели се прилага 2-годишен срок на годност, когато същият е реален срок на ползване.
- Промяната на срока на годност се обосновава писмено и се докладва на Директора на ИК – БАН.
- Отчетната стойност на амортизируемия актив се преизчислява при обезценка, или преоценка, основен ремонт и подобрения в резултат на което се променя и размера на разходите за амортизация.
- При първоначалното определяне на остатъчния срок на годност на амортизируемите активи се допуска да се определи един и същи срок за еднакви по вид активи, при условие, че активите са придобити в рамките на относително близък период и са със сходно физическо състояние и разликите в техните очаквани остатъчни срокове на годност варират в близки граници.
- За новопридобити активи се считат тези за периода до въвеждането им в употреба, за които е необходимо предприятието да изпълни определени изисквания (практически или технологични) за въвеждането им в употреба;
- Не се считат за неупотребявани активи в дейността на предприятията тези активи, които изискват пробни, контролни или предпускови периоди, както и поетапно въвежданите в употреба - за срока на посочените периоди;
- За активите в процес на придобиване не се начислява амортизация, независимо от начина – чрез възлагане или по стопански начин;
- При трайно неупотребявани в дейността активи за повече от една година независимо от причините, ИК - БАН изрично ги идентифицират. Изготвя се обосновка за вземането на това решение за извеждането на активите от употреба и изискванията, при изпълнението на които ще се осъществи повторното въвеждане на активите в употреба. В случай, че активите започнат да се използват отново като нефинансови дълготрайни активи, за тях звената на БАН продължават да начисляват амортизация.
- Разпределението на годишната амортизационната квота да бъде отразено в обобщените амортизационни планове **месечно.**
- Начисляването на амортизациите започва от месеца, следващ месеца, в който амортизируемият актив е придобит или въведен в употреба (по-късната от двете дати). Въвеждането в употреба се документира със съставянето на Протокол (Приложение № 5) от специално назначена от всяко звено постоянна група от експерти. За идентифицираните като трайно неупотребявани активи по т.23, буква «з» от ДДС 05 / 2016 г. подновяването на начисляването на амортизациите започва от месеца, когато те отново започват да се ползват в дейността на звеното като амортизируеми активи.
- Начисляването на амортизациите се преустановява от месеца, следващ месеца, в който амортизируемият актив е изваден от употреба, независимо от причините за това. За активите по т.23, буква «з» от ДДС 05 / 2016 г. начисляването на амортизациите се преустановява от съответния месец, определен от звеното с обосновката при идентифициране на актива като трайно неизползваем;

- Амортизируемите активи, придобити чрез СЕС, се считат за придобити/въведени в употреба в месеца на прехвърляне от СЕС и трайното им завеждане в Бюджет или ДСД;
- С въвеждането на амортизациите на нефинансовите дълготрайни активи не се извършва прекласификация на нефинансов дълготраен актив в краткотраен актив поради спад на стойността под прага на същественост. Считано от 01.01.2017 г., разпоредбата на т. 16.16.9 от ДДС № 20/2004 г. се прилага само за случаите, при които се налага прекласифициране на краткотраен в дълготраен актив поради трайни и съществени промени в стойността на съответните активи.

ИК - БАН разработва и утвърждава амортизационен план за всеки амортизируем актив в съответствие с т.48 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г. във връзка с насоките, дадени в т.8.1 от СС 4 *Отчитане на амортизации* с минимален брой задължителни реквизити съгласно Приложение № 6 към настоящата амортизационна политика.

ИК - БАН разработва обобщен амортизационен план на ниво счетоводни сметки съгласно указанията, дадени в т.54 от ДДС № 05 от 30.09.2016 г.

В съответствие с т.6.5 от СС 4 *Отчитане на амортизациите*, промени в отчитането на амортизациите в ИК се правят по изключение и могат да произтичат от:

- Определяне на нов метод за амортизация на група от сходни амортизируеми активи – при промяна в очаквания модел на икономическите ползи;
- Определяне на нов срок на годност – при промяна в параметрите, които предприятието е взело предвид при определяне на първоначалния срок на годност;
- Изменения в отчетната стойност на налични амортизируеми активи, които могат да бъдат
  - Увеличения на отчетната стойност от извършени от предприятието подобрения и/или
  - Увеличения или намаления на отчетната стойност по реда на друг счетоводен стандрат или указания от МФ;
- Определяне на нова остатъчна стойност – при промяна в параметрите, които предприятието е взело предвид при определяне на първоначалната остатъчна стойност.

4. Начисляването на амортизации в ИК - БАН започва от 01.12.2017 г., като при изготвянето на амортизационните планове чрез съответния счетоводен софтуер се залага със задна дата начисляването на амортизацията, считано от 01.01.2017 г. (или по-късна дата, ако активът е придобит/въведен в употреба текущо през годината) до изготвянето на амортизационния план, като се допуска с обща операция да се осчетоводи начислената амортизация за периода от 01.01.2017 г. до 30.11.2017 г.

ГОДИШНО ПРИКЛЮЧВАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ СМЕТКИ, ИЗГОТВАНЕ НА ОБОРОТНА ВЕДООСТ И ГОДИШНИ ОТЧЕТИ

Подготовката за годишното счетоводно приключване започва в края на отчетната година. Тя се състои в изготвяне на план-график за основните операции по изготвянето на оборотните ведомости и годишния финансов отчет и определяне на лицата, отговорни за изпълнението им. Крайния продукт на годишното счетоводно приключване е годишния финансов отчет, който трябва вярно и честно да представя имущественото и финансовото състояние на института.

За да се установи *„вярното и честното" представяне на финансовото състояние* се предприемат следните действия:

- преглед, анализ и съпоставяне на финансовата информация по първичните документи и счетоводни сметки;
- съответствие между осчетоводяването на стопанските операции по

счетоводните сметки (чрез извлеченията на сметката) и отразяването им в годишната оборотна ведомост към 31.12.;

- взаимовръзки (анализ) между счетоводните сметки от СБО и параграфите/ подпараграфите на ЕБК;
- установяване на причините за наличие на необичайните разлики в данните на начислена и касова основа и тяхното оповестяване в приложението към ГФО;
- установяване на причините за наличие на необичайни разлики при отчитането на активите и пасивите спрямо предходната година (крайните салда на 31 декември и началните на 1 януари);
- осчетоводяване на всички приходи и разходи за текущата отчетна година;
- еднократно осчетоводяване към 31.12. на провизиите за задължения и провизиите за вземания;
- еднократно определяне към 31.12. на приблизителни счетоводни оценки, съответстващи на достигнатия етап на придобиване на активи или незавършено строителство (разликата между приблизителната оценка на разходите и фактическите разходи);
- еднократно начисляване към 31.12. на разходите за провизии на персонала;
- еднократно начисляване към 31.12. на приходите и разходите по корективни сметки за месец декември, за които не са издадени или получени фактури;
- еднократно начисляване към 31.12 на корективи за неусвоени помощи и дарения и корективи за вземания за помощи и дарения;
- еднократно осчетоводяване към 31.12. на приписаните приходи и разходи за безвъзмездно предоставените/ получени активи от други бюджетни предприятия;
- спазването на нормативните изисквания, свързани със счетоводната дейност.

За да се **установи *„вярното и честното" представяне на имущественото състояние*** се предприемат следните действия:

- правилно провеждане на годишната инвентаризация на активите и пасивите по етапи;
- достоверно представяне в годишната оборотна ведомост на наличните активи и пасиви;
- оценката на активите (дълготрайни и краткотрайни) по справедлива стойност (преоценка и обезценка) и тяхното отразяване в баланса към 31.12.;
- отразяване на резултати от проведената годишна инвентаризация в ГФО (липси, излишъци, брак, компенсации на активи, кражби).

Текущо през отчетната година **не следва** да се извършват процедури по приключване на приходните и разходните сметки от раздели 6 и 7 със сметките от групи 11 и 12 на СБО.

Приключването на сметките от раздели 6 и 7 се извършва **след** като е осигурена информацията за изготвянето на оборотната ведомост (към края на отчетната година след изготвянето на оборотната ведомост за МФ). Сметките се приключват като се има предвид следното:

- Всички сметки от раздели 6 и 7 на СБО и в трите отчетни групи (стопански области) се приключват със сметка 1201;
- Сметка 1201 се приключва и в трите отчетни групи (стопански области) със сметка 1101;
- Сметки от подгрупи 980, 986 и 994 се приключват и в трите отчетни групи (стопански области) със сметка 9989.

Годишния финансов отчет включва следните елементи:

- Баланс
- Отчет за приходите и разходите
- Годишен отчет за касово изпълнение на бюджета, сметките за средствата от ЕС и сметките за чужди средства
- Приложение, съдържащо пояснения за прилаганата счетоводна политика; подлежаща на оповестяване допълнителна информация за състоянието и изменението на активи, пасиви, приходи и разходи и задбалансови позиции; информация за изпълнението на показателите по бюджета и сметките за средства от ЕС.

Във връзка с чл. 63, ал. 6 от Закона за счетоводството редът, начинът и сроковете за изготвяне, представяне и публикуване на финансовите отчети на бюджетните организации се определят от министъра на финансите съгласно чл. 170 от Закона за публичните финанси.

Установяването на коригиращи събития се извършва в рамките на съответните срокове за изготвяне и представяне на оборотните ведомости и ГФО, определени в указанията за годишното счетоводно приключване. Коригиращите събития се оповестяват в приложение към ГФО.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

За всеки отчетен период се прилага една и съща счетоводна политика, за да се осигури възможност на потребителите на информацията да сравняват финансовите отчети за по-дълъг период от време. Промяната се извършва само когато се изисква по закон, при промяна на счетоводни стандарти или ако промяната ще доведе до по-подходящо представяне във финансовите отчети. Промяната в счетоводната политика не се прилага с обратна сила за минали години, не се преизчислява сравнителна информация за предходни периода и не се изготвят проформа-отчети..

Грешки, произтичащи от неотчетени активи и пасиви или от отчетени несъществуващи активи и пасиви, се отразяват чрез съответните сметки от *група 69 Намаление на нетните активи от други събития* и *79 Увеличение на нетните активи от други събития.* Информацията за това отразяване задължително се оповестява в приложението към ГФО.

Неразделна част от Счетоводната политика са Индивидуалният сметкоплан.

Контролът по прилагане на Счетоводната политика се възлага на съставителя на ГФО.

Настоящата счетоводна политика е в сила от 01.01.2022 г.

Изготвил;
Гл.счетоводител:
/Мая Сандова/